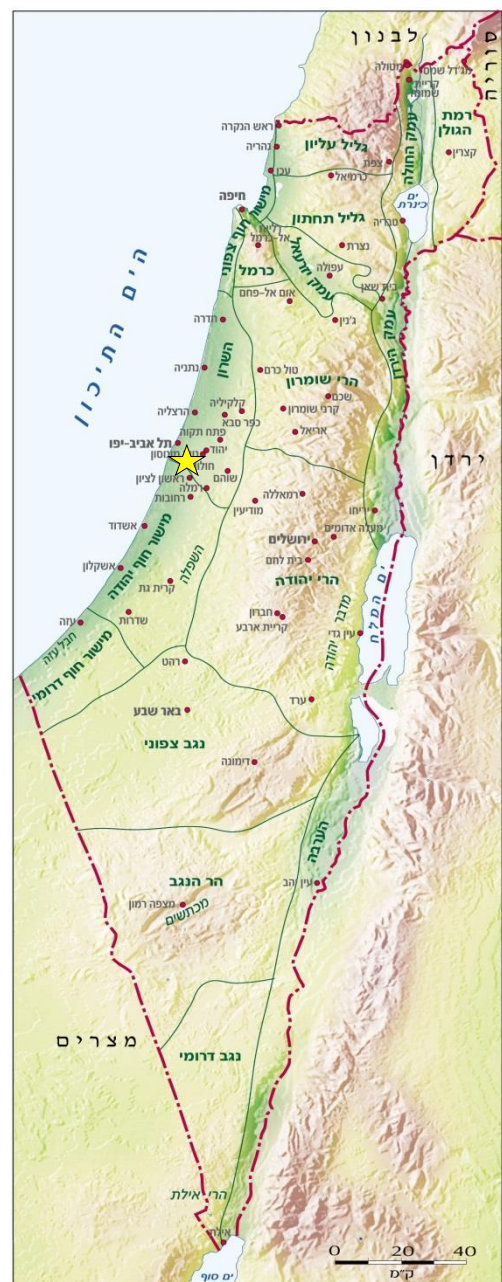

חולון

מוגש במסגרת פרויקט
"אזרחים ותיקים"
פברואר, 2012

תוכן העניינים

1.	רקע ומטרות.....	3
2.	מתודולוגיה.....	5
3.	מבנה המדגם.....	7
4.	עיקרי הממצאים.....	12
5.	סביבת המגורים.....	15
6.	תחבורה ונגישות.....	19
7.	בטחון ובטיחות.....	21
8.	בריאות.....	22
9.	קשר בין-דורי.....	25
10.	סביבה חברתית.....	27
11.	תעסוקה והתנדבות.....	30
12.	מצב כלכלי.....	33
13.	תקשורת וטכנולוגיה.....	36
14.	תפיסות ועמדות.....	37
	נספח: שאלות יישוביות.....	39
15.	הפעילויות העיקריות.....	39
16.	מקום הפעילויות.....	41

1. רקע ומטרות

כחלק ממהלך תכנון יישובי של התוכנית חיים בגיל בעיר חולון בוצע סקר תושבים. מטרת הסקר היא לאבחן את הרצונות, המאווים ואורח החיים של תושבי העיר בכלל והאזרחים הוותיקים בפרט – תוך כדי בחינת המצב הקיים כיום בישוב. וזאת מתוך כוונה לתכנן סביבת חיים מתאימה, בטוחה ומשתפת לשנים הבאות.

סקר זה הינו חלק ממכלול הכלים והאמצעים שניתנו לישוב על מנת לקדם את תוכנית האב מטעם המשרד לאזרחים ותיקים והוא נערך בשיתוף עיריית חולון. השאלות שנכללו בסקר זה נוסחו בשיתוף פעולה עם צוות מומחי תוכנית "חיים בגיל" כהמשך לקיום קבוצות מיקוד לפלחי אוכלוסייה שונים, ובתאום עם צוות מומחי עיריית חולון. הסקר נוהל בשני שלבים; שלב אינטרנטי שהיה פתוח בפני כל תושב בעיר ושלב מתקדם להשלמת המדגם באמצעות שאלון טלפוני.

בשלב הראשון-האינטרנטי: ניתנה לכל תושב הישוב מגיל 12 ומעלה האפשרות לענות על הסקר באתר האינטרנט של העירייה, וזאת במטרה לייצג קהלים שונים בישוב ולבחון את התפיסות של אזרחים ותיקים בישוב והשתלבותם בו, לצד תפיסות בני משפחתם וקהלים צעירים יותר בראיה בן דורית.

כל משיב נותב, בהתאם לגילו ולמצבו התעסוקתי, לשאלון המתאים לו, כך שכל משיב ענה על מקבץ של שאלות, שבחלקו היה משותף לאוכלוסיות אחרות ובחלקו ייחודי לאוכלוסיה לה הוא משתייך:

- **גילאי 12 עד 17:** ענו על שאלון בני נוער, שבחן את התפיסות של הדור הצעיר לאזרחים ותיקים, ובנוסף את הקשר הבין דורי שבין דור הנכדים לסבים ולסבתות.
- **גילאי 18-54:** ענו על שאלון כציבור הרחב – כלומר נבחנו תפיסות כלליות בציבור כלפי האזרחים הוותיקים. בנוסף נבחן הקשר הבן דורי בין דור הבנים לדור ההורים.
- **הדור הבא** תושבי הישוב הנמצאים על סף פרישה, כלומר גילאי 55 עד גיל הפרישה (בני 64 לגברים ו-62 לנשים). קבוצה זו נבחרה בהיבט של הכנתם לגיל הפרישה ושל שגרת חייהם לקראת היותם אזרחים ותיקים, ואת תפיסתם את מציאות החיים של אזרחים ותיקים.
- **אזרחים ותיקים, מגיל פרישה ומעלה** – קבוצה זו ענתה על שאלות שמטרתן למפות את אורח חייהם, להבין תפיסתם את עצמם כאזרחים ותיקים, ולהכיר את מאווים ורצונות בגיל השלישי.

- **עצמאיים ושכירים המנהלים עובדים** נבחנו כאוכלוסיה ללא קשר לגיל המשיב –
והיא אוכלוסיית המעסיקים והיזמים – וזאת על מנת לבחון את התפיסות השונות של
אוכלוסיה זו את האזרחים הותיקים – כעובדים וכלקוחות.

2. מתודולוגיה

כחלק מתכנון הסקר והובלת התהליך התכנוני ביישוב, הרשות המקומית הייתה הממונה על הפצת הסקר בקרב תושבי הישוב והגברת המודעות לקיומו, וזאת על מנת לאפשר את השתתפותם של כמה שיותר מתושבי הישוב בסקר זה.

פרסום דבר הסקר בוצע באמצעים אינטרנטיים ושאינם אינטרנטיים על מנת להביא לידיעת התושבים את עצם קיומו ולקדם ולעודד את השתתפותם.

הסקר האינטרנטי היה פתוח למענה מתאריך 27.10.2011 ועד התאריך 26.12.2011.

בין התאריכים 29.12.2011 ועד ה-31.12.2011 בוצעה פנייה לפאנליסטים תושבי חולון המשיבים על סקרים באתר panel4all.

סך הכל באמצעות הפלטפורמה האינטרנטית התבצעו 478 ראיונות.

על מנת לייצג נאמנה את אוכלוסיית הישוב בוצעה השלמת ראיונות טלפונית בין התאריכים 2.1.2012 ל-17.1.2012. סה"כ בוצעו 600 ראיונות טלפוניים עם תושבי הישוב.

במסגרת הדגימה בוצעה בחינה ודגימת מרואיינים לפי גילאי התושבים בחלוקה לשכונות המרכיבות את הישוב – וזאת על מנת להבטיח ייצוג ראוי לכלל האזורים והגילאים בקרב תושבי חולון.

כמו כן על מנת לתת לכל אחד מקבוצות הגיל והשכונות את משקלה האמיתי באוכלוסייה, בהצגת הנתונים בוצע שקלול – כלומר ייחוס משקל הקבוצה באוכלוסייה למשקל הקבוצה במדגם.

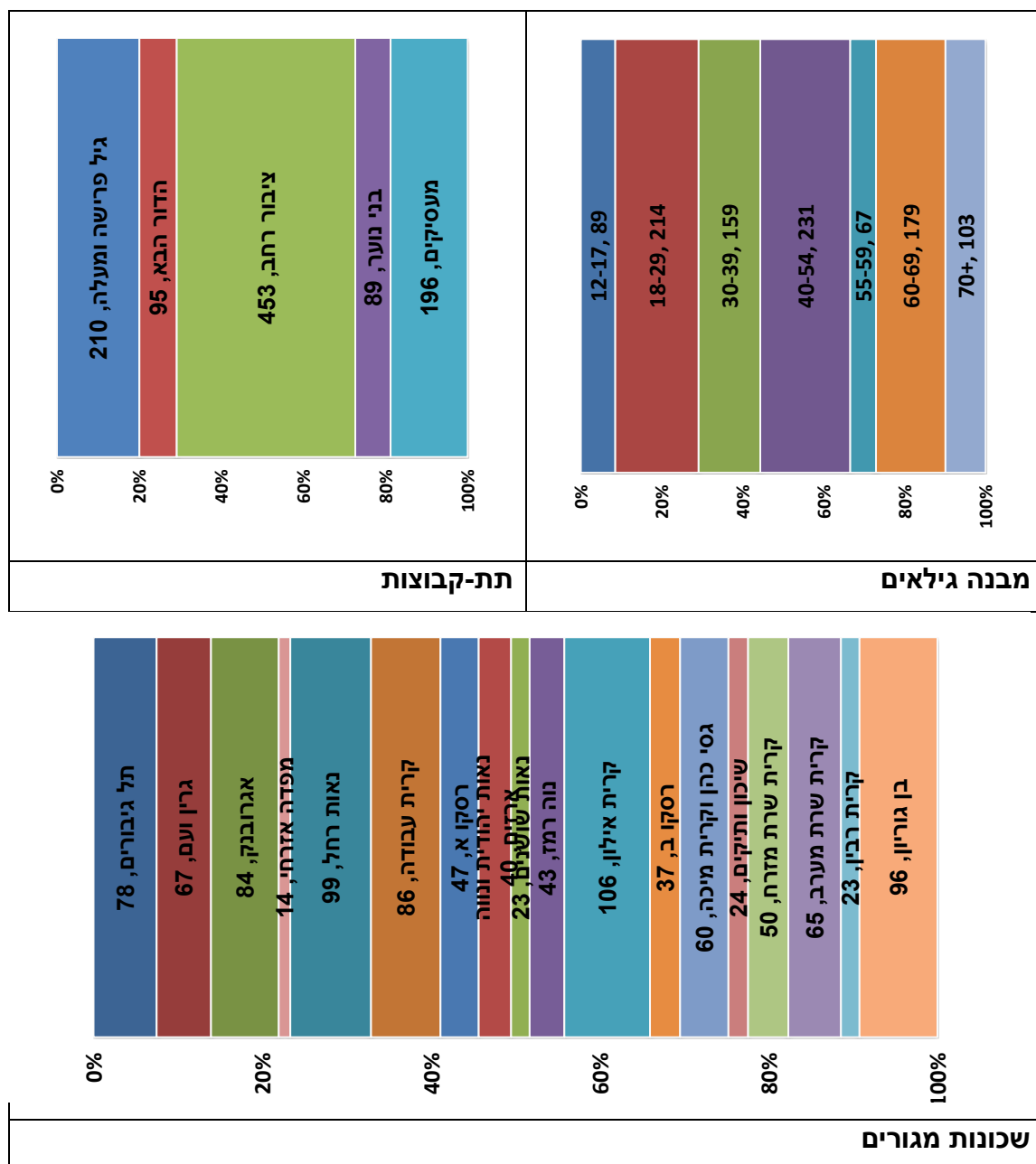
בטבלה הבאה, ניתן לראות את קבוצות הדגימה השונות לפי הגדרתן, ואת טעויות הדגימה המרביות לכל קבוצה.

שימו לב, כי במהלך הדו"ח ישנה התייחסות לקבוצות מסוימות, והגדרת הקבוצות היא על פי טבלה זו.

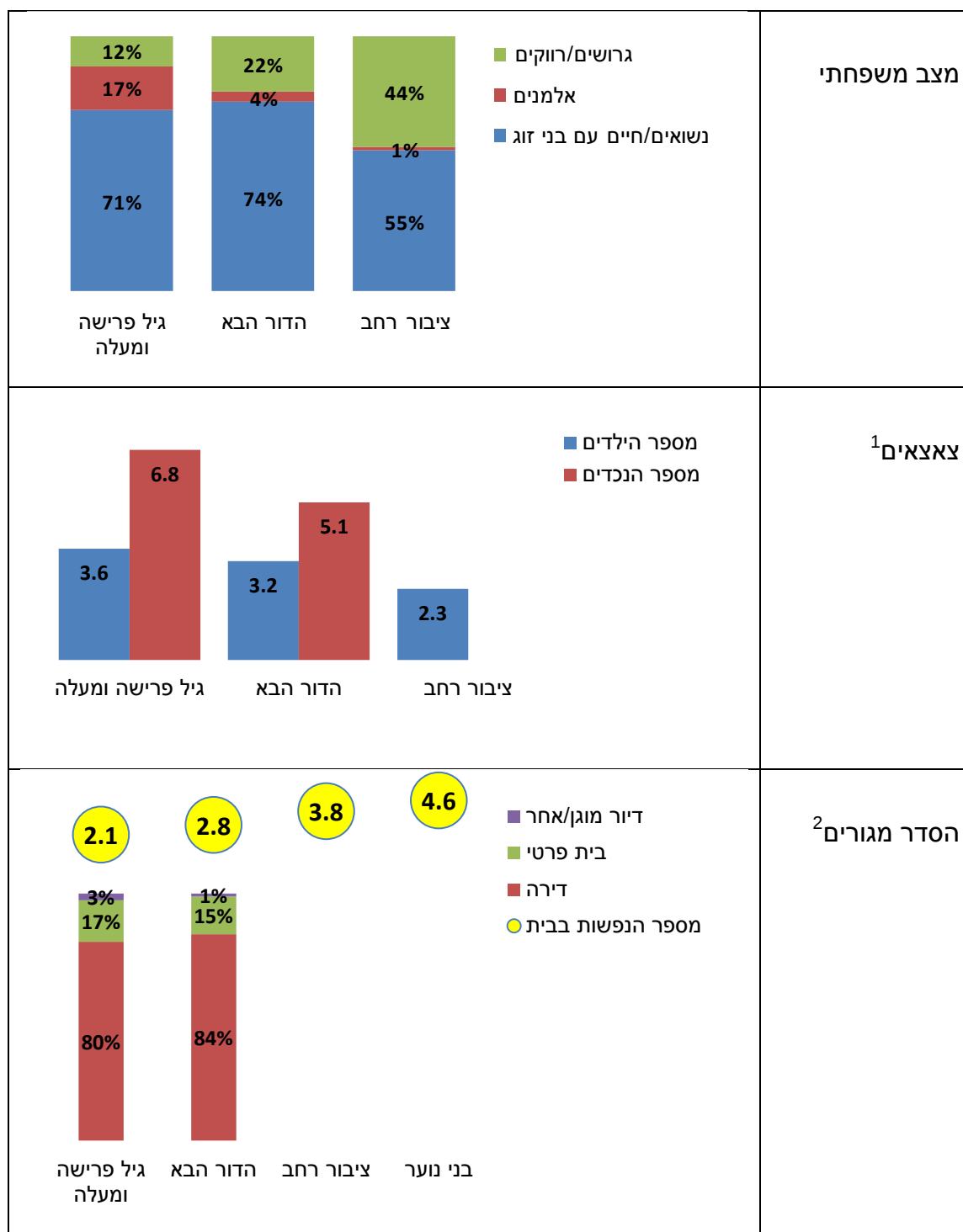
קבוצה	הגדרה	מספר מרואיינים	רווח בר-סמך (ר"ב 95%)
כלל המדגם	כלל המרואיינים	1,078	3.0% ±
אזרחים ותיקים	גיל פרישה ומעלה: נשים בנות 62 ומעלה, גברים בני 65 ומעלה	232	6.4% ±
הדור הבא	גיל 55 עד פרישה: נשים בנות 55-61, גברים בני 55-64	100	9.8% ±
סה"כ המבוגרים	כל בני 55 ומעלה	332	5.4% ±
ציבור רחב	בני 18-54	458	4.6% ±
בני נוער	בני 12-17	101	9.8% ±
מעסיקים	בני 21 ומעלה, עצמאים או שכירים המנהלים עובדים	187	7.2% ±

3. מבנה המדגם

כלל המרואיינים נחלקים באופן הבא:

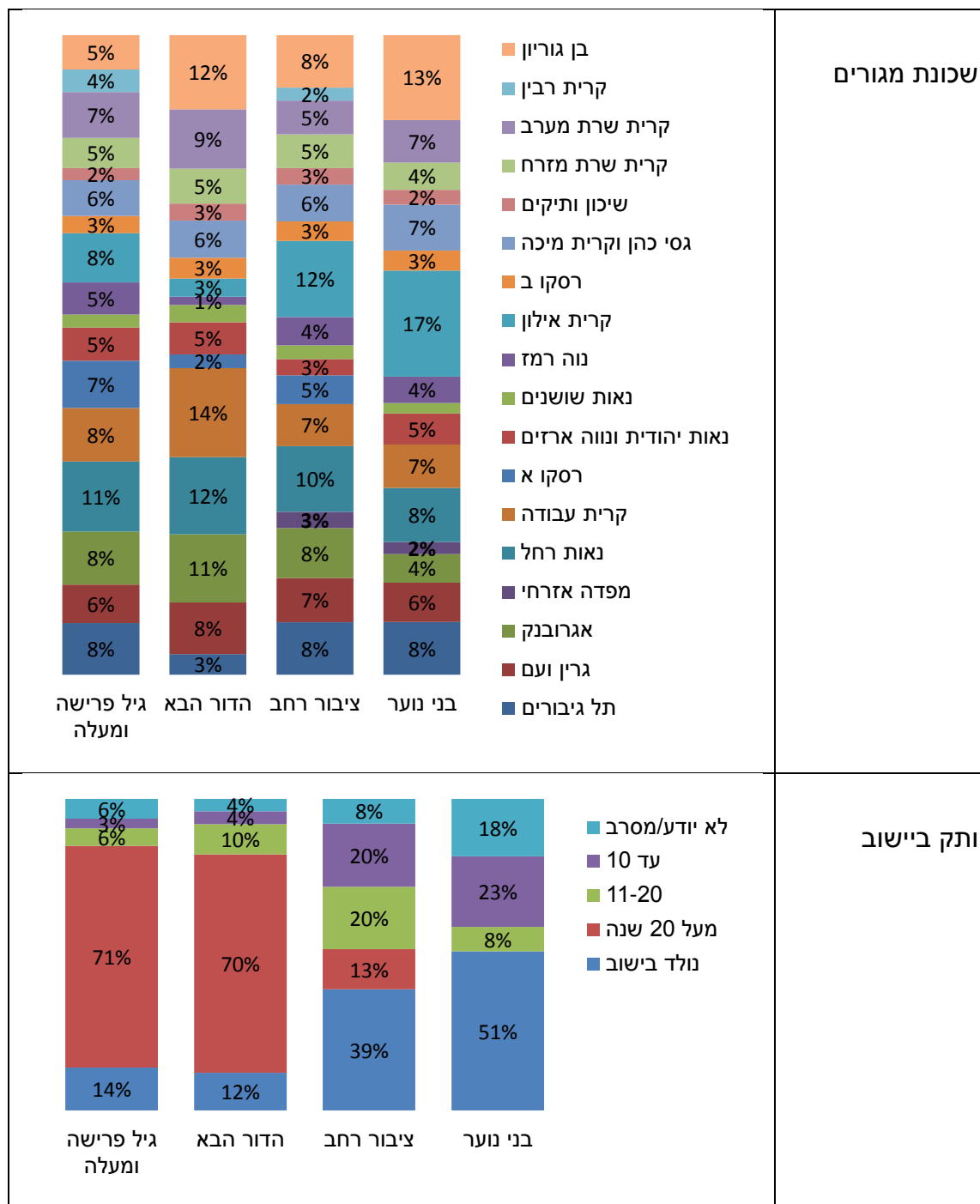

להלן תיאור מאפיינים מרכזיים של המדגם:

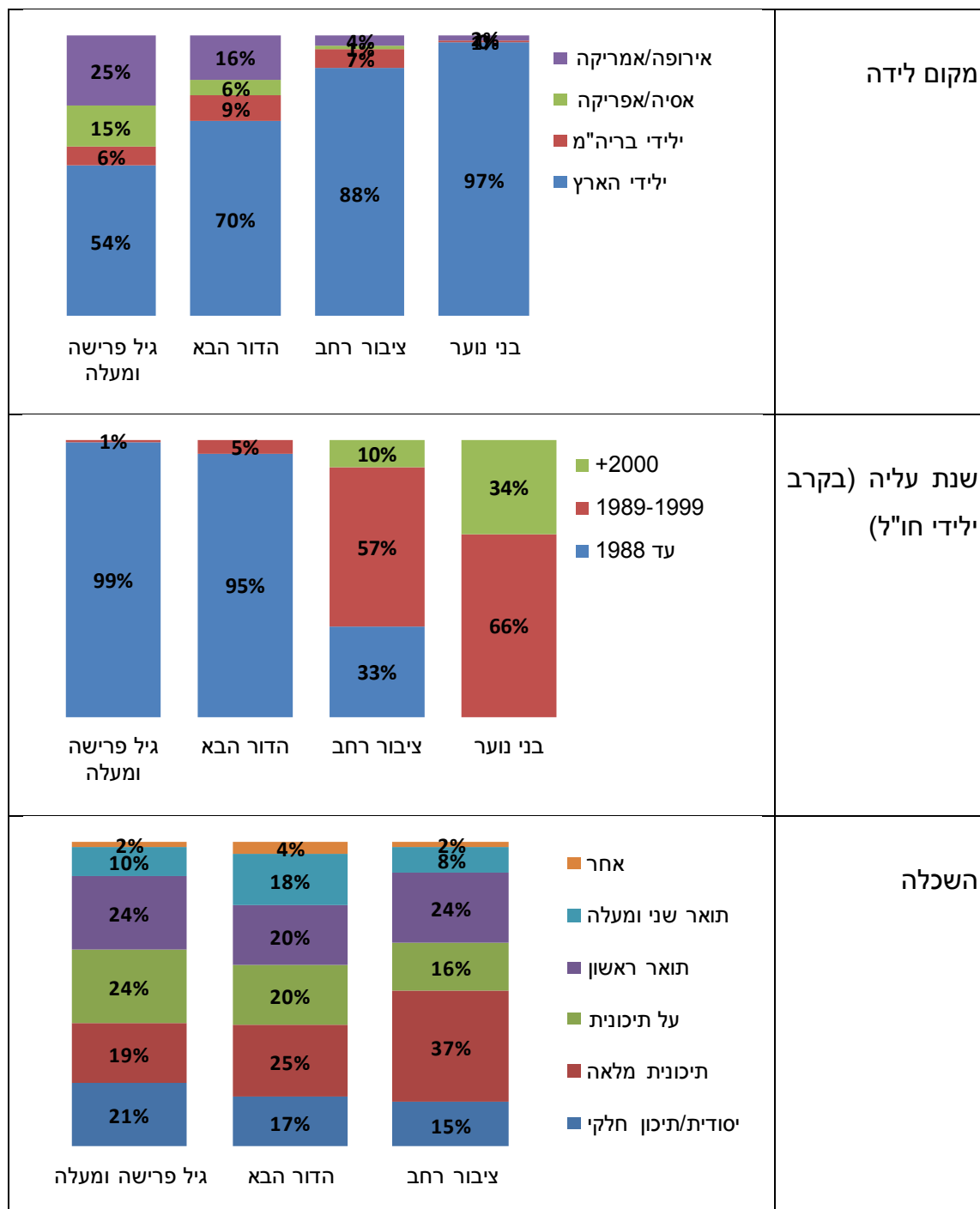

¹ מספר המשיבים מקרב הציבור הרחב להם יש נכדים קטן מ-30, לכן נתון זה לא הוכנס לסיכום הממצאים
² שאלה זו נשאלה רק מרואיינים בגילאי 55 ומעלה

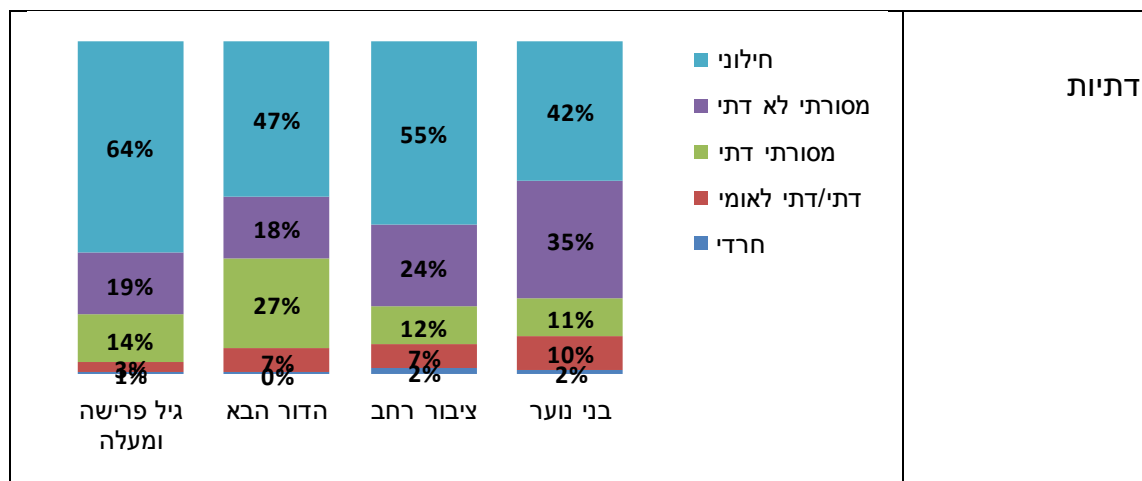
פרופיל יישובי – שם הישוב

פרופיל יישובי – שם הישוב

פרופיל יישובי – שם הישוב

4. עיקרי הממצאים

סביבת המגורים	רוב האזרחים הותיקים מתגוררים בדירות, ורק 3% במסגרת מוגנת. כמחצית מהאזרחים הותיקים ערכו התאמה מסוימת בביתם. ל- 75% מן האזרחים הותיקים ילדים המתגוררים במרחק נסיעה מהם, כשליש – במרחק נסיעה של יותר ממחצית השעה. שביעות הרצון מיישוב המגורים טובה בקרב כל הקבוצות, כמו גם תפיסתו כמתאים למגורי אזרחים ותיקים.
תחבורה ונגישות	כ- 40% מן האזרחים הותיקים משתמשים ברכב פרטי בלבד, לעומת זאת כ-30% מהאזרחים הותיקים מסתמכים על תחבורה ציבורית בלבד. האוטובוסים הם כלי התחבורה הדומיננטי, בקרב כלל תושבי חולון. המבוגרים תופסים את התחנות כקרובות לביתם (75%), והחסמים הדומיננטיים ביותר שצוינו על ידי התושבים הוא הגעה למקומות אליהם אני צריך להגיע ומהירות. שביעות הרצון ממערכת התחבורה הציבורית ביישוב בינונית.
בטחון ובטיחות	רמת הבטחון של תושבי חולון המבוגרים בביתם גבוהה מאד, מחוץ לביתם, בלילה, תחושת הבטחון יורדת, אך עדיין טובה.
בריאות	24% מן האזרחים הותיקים מגדירים את מצבם הבריאותי כפחות מטוב. לרבע מן האזרחים הותיקים יש בעיות המונעות מהם תנועה חופשית, ברמה המפריעה לחיי היום-יום. כשליש מבעלי בעיות התנועה, כלומר 8% מהאזרחים הותיקים, משתמשים באביזרי עזר, בעיקר מקל הליכה. שיעור המשתמשים בלחצן מצוקה עומד על כ-12% מקרב כלל המבוגרים. לרוב האזרחים הותיקים חשים עצמאיים לחלוטין בפעילות היומיומית שלהם, עצמאות זו דווחה גם בקרב אלו אשר דיווחו על מגבלת ניידות. עזרת הילדים להוריהם המבוגרים היא בעיקר במטלות נקיון, התניידות וקניות ולא ברכיבי ADL. ההזדקקות למערכת הבריאות גבוהה: כמחצית מהאזרחים הותיקים נזקקו לעזרה רפואית כלשהי בתדירות גבוהה בשנה האחרונה. 72% מהמבוגרים תושבי הישוב שבעי רצון משירותי הבריאות ביישוב.

קשר דורי	ברוב המשפחות יש הורים או סבים שהם אזרחים ותיקים. תחושת ילדי האזרחים הותיקים כי הם מסייעים להוריהם גבוהה, ואין הם מציינים כמעט תחושה של תסכול בהקשר זה. בני הנוער – דור הנכדים – מפגין אהדה רבה לדור הותיקים. הדבר בא לידי ביטוי בכל המדדים שנבחנו – תחושת העזרה שהם מגישים, הנאתם המדווחת ממפגשים עם סביהם, וריבוי הפעילויות המשותפות.
סביבה חברתית	חיי היומיום של התושבים המבוגרים מאד מגוונים. מלבד פעילויות של בית ומשפחה קיים דיווח רב על יציאה מן הבית. שיעור ההשתתפות בפעילויות מאורגנות בקרב האזרחים הותיקים גבוה – כ- 40%, אך שיעור דומה היו רוצים יותר פעילויות מסוג זה. כמחצית מהמבוגרים שבעי רצון ממגוון הפעילויות המאורגנות בישוב כמחצית מקרב האזרחים הותיקים חשים כי הם חלק מן הקהילה. רוב המבוגרים חשים כי יש להם למי לפנות לעזרה בעת הצורך, ואינם מרגישים לבד בעולם. יחד עם זאת, קיים פלח גדול של מבוגרים החשים בדידות ו/או חוסר באדם אליו ניתן לפנות (סה"כ כ- 30% מן הותיקים וכ- 40% מהדור הבא). המשתנה המסביר החזק ביותר לתחושה זו הוא מצב משפחתי.
תעסוקה והתנדבות	86% מן האזרחים הותיקים כבר נמצאים בפנסיה. בקרב גילאי הדור הבא 32% כבר בפנסיה. 12% מן הותיקים אינם מועסקים, אך היו מעוניינים לעבוד. פחות מרבע מהתושבים המבוגרים שבעי רצון מאפשרויות התעסוקה ביישוב. כמחצית מקרב המבוגרים חשים כי עתידם הכלכלי בטוח, לעומת זאת כרבע מהם, לא חשים כך. קיימת הסכמה גבוהה כי מקומות עבודה אינם מעוניינים בהעסקת אזרחים ותיקים. יחד עם זאת, עמדות המעסיקים כלפי תדמית עובדים מבוגרים טובה. נכונותם להעסיק עובד חדש שהוא אזרח ותיק נמוכה, אך נכונותם להמשיך ולהעסיק עובד שהגיע לגיל פרישה גבוהה מאד. כמעט כל המעסיקים אינם ממליצים להעלות את גיל הפנסיה. 15% מן הותיקים מעורבים בפעילות ציבורית, ו- 36% אינם פעילים אך מעוניינים בכך. 30% מן הותיקים מתנדבים כיום, בעיקר בישוב, ו- 17% מעוניינים בכך. החסמים העיקריים בקרב ותיקים הם חוסר זמן ומגבלות פיזיות.

מצב כלכלי

רמת ההכנסה החציונית של האזרחים הותיקים היא מעט יותר מ- 8,000 ש"ח בחודש.

כחמישית מהאזרחים הותיקים חיים במשקי בית בהם ההכנסה הכוללת היא עד 4,000 ש"ח לחודש.

קיים ענין ביעוץ כלכלי בקרב כשליש מגילאי הדור הבא.

המודעות בקרב המבוגרים להטבות כלכליות לאזרחים ותיקים גבוהה מאד.

סוגי הסיוע השכיחים של הותיקים לילדיהם הם טיפול בנכדים ועזרה ברכישות גדולות.

תקשורת וטכנולוגיה

לכ- 90% מן הותיקים וגילאי הדור הבא יש טלפון סלולרי.

כ- 75% מן הותיקים וגילאי הדור הבא עושים שימוש במחשב אישי. בקרב המשתמשים במחשב, שיעור גבוה עושים שימוש באינטרנט, דוא"ל ומנועי חיפוש.

כ- 60% מן האזרחים הותיקים מעוניינים להרחיב את הידע שלהם בכל הקשור לטכנולוגיה. התחומים המבוקשים הם התחומים ה"חברתיים" – סקייפ ופורומים אינטרנטיים.

תפיסות ועמדות

העמדות שהובעו כלפי אזרחים ותיקים מעורבות, ישנה תפיסה שלילית של האזרח הוותיק, אך מנגד הדימויים הקשורים אליהם חיוביים ברובם.

5. סביבת המגורים

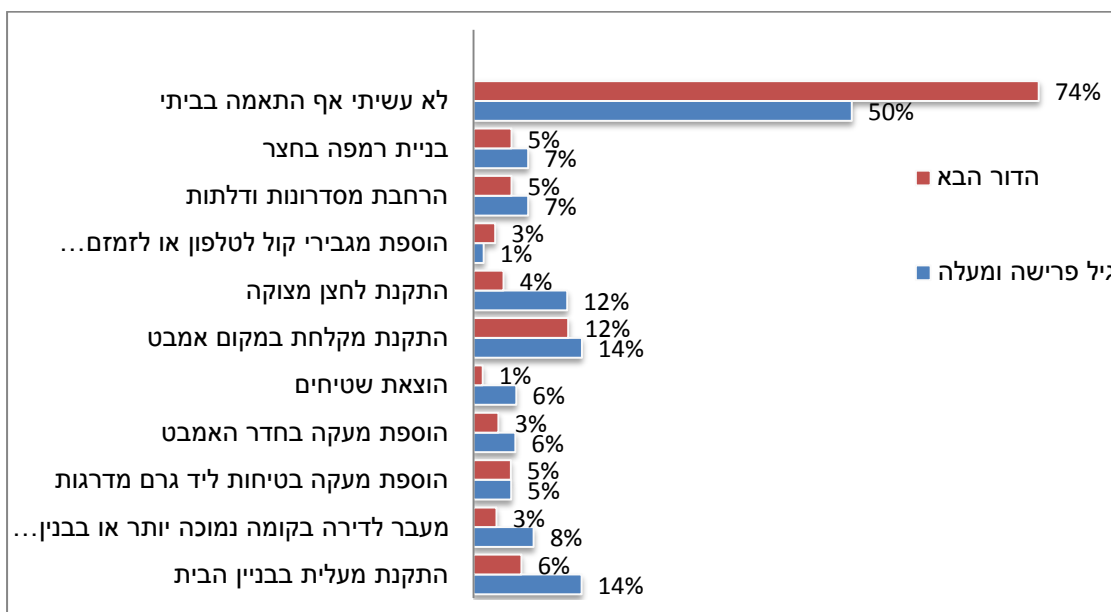
רוב האזרחים הותיקים מתגוררים בדירות, ורק 3% במסגרת מוגנת.
מחצית מהאזרחים הותיקים ערכו התאמה מסוימת בביתם.
ל- 75% מן האזרחים הותיקים ילדים המתגוררים במרחק נסיעה מהם, כשליש – במרחק נסיעה של יותר ממחצית השעה.
שביעות הרצון מיישוב המגורים טובה בקרב כל הקבוצות, כמו גם תפיסתו כמתאים למגורי אזרחים ותיקים.

רוב האזרחים הותיקים (80%) מתגוררים בדירות. רק 3% מתגוררים במסגרת מוגנת.

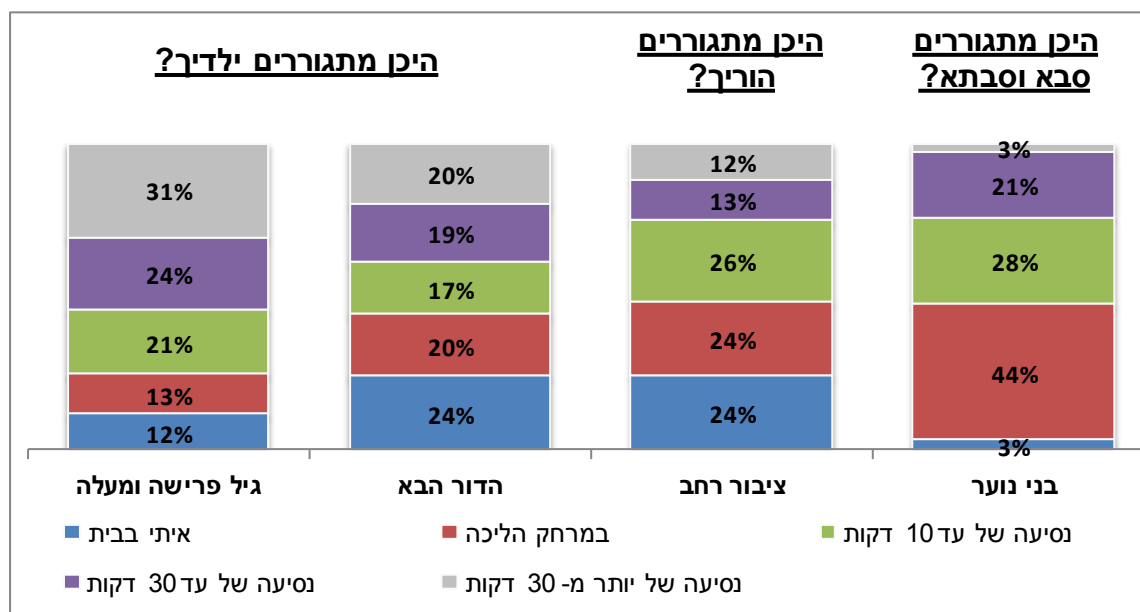
50% מהוותיקים ערכו איזשהו התאמה מיוחדת כלשהי בביתם. התאמות נפוצות יחסית היו:

- התקנת מקלחת במקום אמבט (14%)
- התקנת מעלית בבנין (14%)
- התקנת לחצן מצוקה (12%)

בקרב אוכלוסיית הדור הבא שיעור עורכי ההתאמות נמוך הרבה יותר (26%). ההתאמה השכיחה היא התקנת מקלחת (12%).

ל- 75% מן האזרחים הותיקים ילדים המתגוררים במרחק נסיעה מהם, כשליש – במרחק נסיעה של יותר ממחצית השעה. 12% מתגוררים עם ילדיהם, ו- 13% - במרחק הליכה מהם. בקרב הציבור הרחב שיעור גבוה יותר מדווחים על מרחק הליכה או נסיעה קצרה מבית הוריהם.

בקרב אזרחים ותיקים שביעות הרצון מתדירות המפגשים עם המשפחה יורדת מעט עם העלייה במרחק, אם כי עדיין נשארת גבוהה (93% הסכמה כאשר מדובר במרחק הליכה, ועד ל- 72% הסכמה במרחק נסיעה של יותר ממחצית השעה). לא נמצא הבדל כזה בקבוצת הדור הבא. גם בקרב דור הילדים, תדירות הפגישות יורדת עם העלייה במרחק (מ- 85% המדווחים על מפגשים לעיתים קרובות ועד ל- 44%).

לא נמצאו הבדלים קונסיסטנטיים בכל הקשור לפרמטרים של בטחון, או לגבי דיווח על פעילות משפחתית יומיומית.

68% מהאזרחים הותיקים שילדיהם מתגוררים במרחק של יותר ממחצית השעה מהם דיווחו על תחושה שיש להם למי לפנות לעזרה שהם נזקקים לה.

בקרב קבוצת הדור הבא ההסכמה עם ההיגד "כאשר אני נזקק לעזרה יש לי למי לפנות" נמוכה לעומת האזרחים הותיקים כאשר מרחק המגורים מחייב נסיעה.

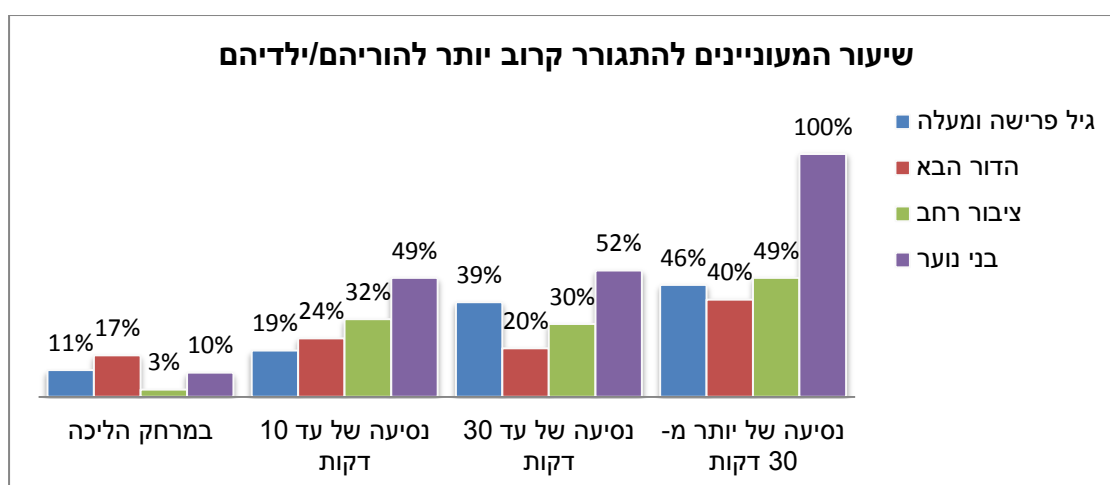
שיעור המדווחים, בקרב אזרחים ותיקים, כי הם מרגישים לבד בעולם דווקא יורד עם העלייה במרחק המגורים מילדיהם.

באופן יחסי, ילדי אזרחים ותיקים המתגוררים עם הוריהם באותו בית, דיווחו בשיעורים נמוכים יותר כי הם מסייעים להוריהם, לעומת ילדים המתגוררים בנפרד (כ- 40% לעומת 57%). אם

זאת לא נמצא הבדל הקשור למרחק המגורים.

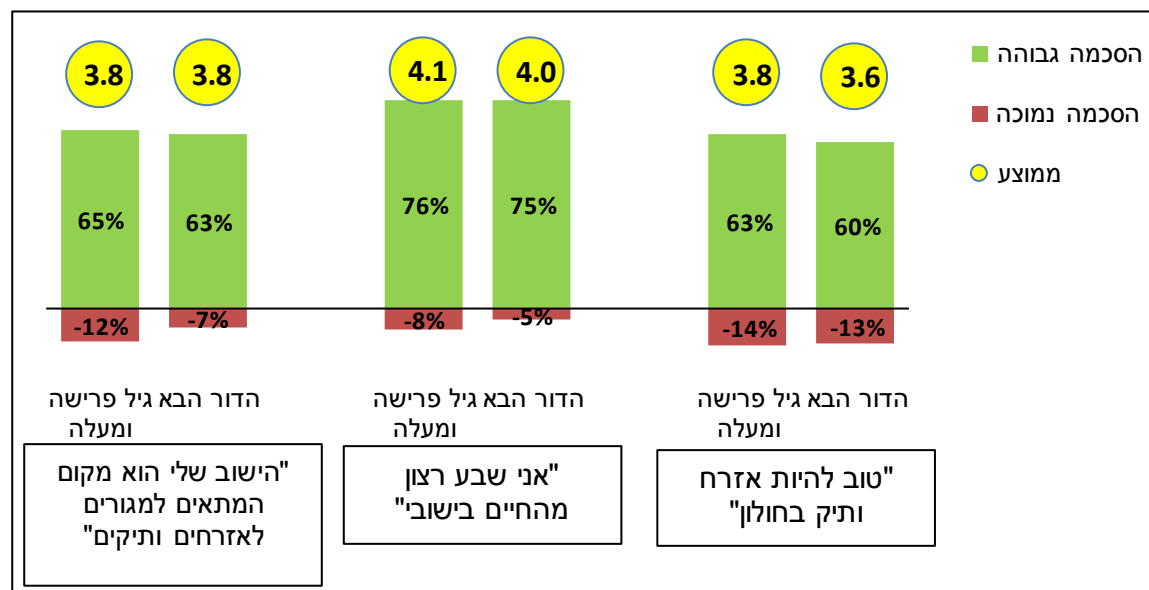
בקרב ילדי אזרחים ותיקים הגרים יחד עם הוריהם בבית נמצאה תחושה כי הוריהם דורשים יותר מידי וזאת באופן יחסי לאלו המתגוררים בנפרד (32% לעומת כ- 12%).
בקרב בני נוער, נכדים לאזרחים ותיקים, הדיווח על עזרה לסביהם הולך ויורד באופן חד עם מרחק המגורים.

שיעור המרואיינים בקרב כלל האוכלוסיות אשר הביעו עניין להתרחק מן המשפחה הגרעינית זניח. כ- 70% מרוצים מן המרחק כיום, וכ- 30% היו רוצים להקטין את המרחק. הרצון בהתקרבות עולה עם העלייה במרחק המגורים.

שביעות הרצון מיישוב המגורים טובה מאד בקרב האזרחים הותיקים ובקרב תושבים בני הדור הבא (71%). תפיסת הישוב כמתאים לאזרחים ותיקים נמוכה מעט מכך בקרב אוכלוסיות אלו, אך עדיין גבוהה מאד. גם הציונים שניתנו ע"י הציבור הרחב גבוהים.

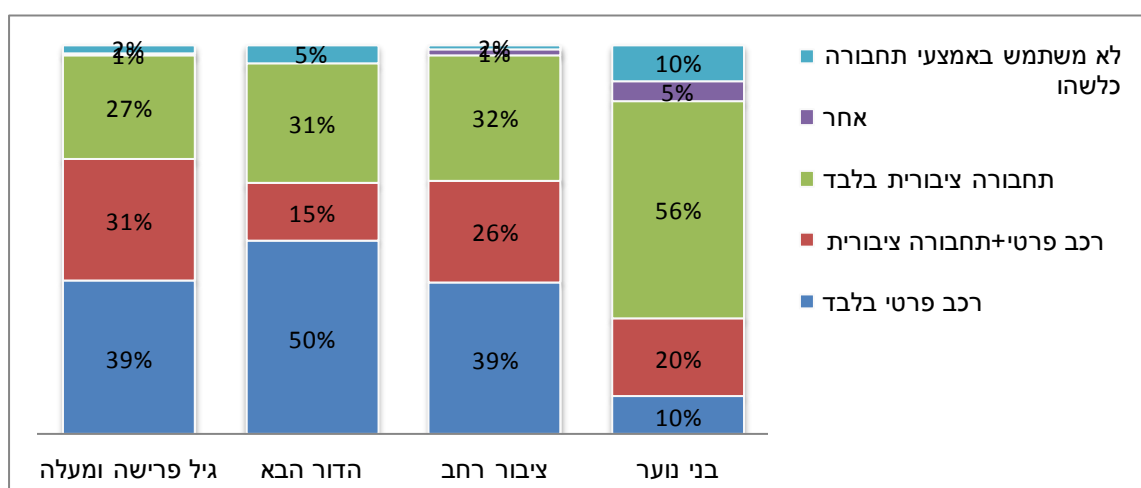
פרופיל יישובי – שם הישוב

6. תחבורה ונגישות

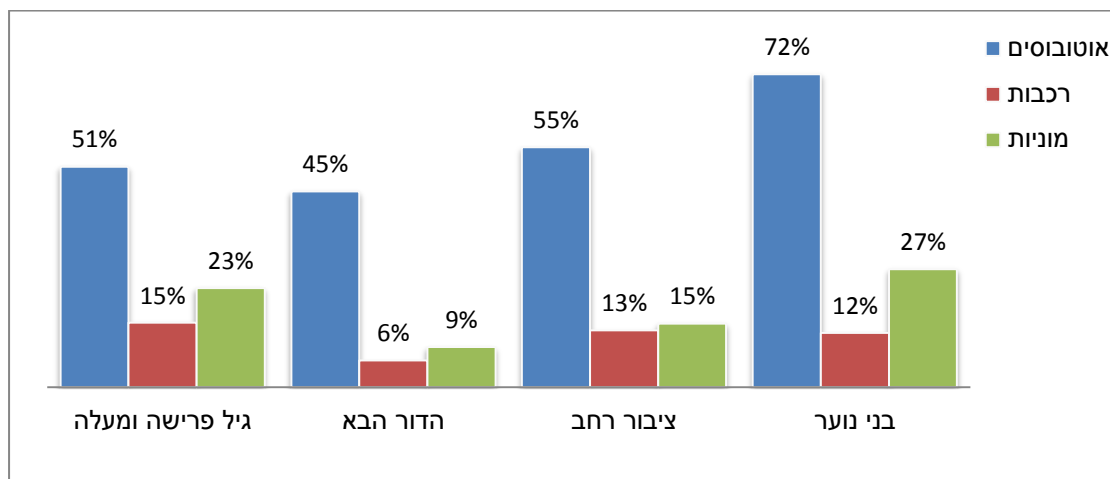
כ- 40% מן האזרחים הותיקים משתמשים ברכב פרטי בלבד, לעומת זאת כ-30% מהאזרחים הותיקים מסתמכים על תחבורה ציבורית בלבד. האוטובוסים הם כלי התחבורה הדומיננטי, בקרב כלל תושבי חולון. המבוגרים תופסים את התחנות כקרובות לביתם (75%), והחסמים הדומיננטיים ביותר שצוינו על ידי התושבים הוא הגעה למקומות אליהם אני צריך להגיע ומהירות. שביעות הרצון ממערכת התחבורה הציבורית ביישוב בינונית.

כ- 40% מן הותיקים משתמשים ברכב פרטי בלבד, כ- 30% מגוונים בין תחבורה ציבורית לרכב פרטי, וכ- 30% משתמשים בתחבורה ציבורית בלבד. שיעורים אלו דומים מאד לשיעורים המקבילים בקרב הציבור הרחב. בקרב הדור הבא שיעור המשתמשים ברכב פרטי בלבד גבוה יותר (50%), ושיעור המגוונים נמוך יותר, אך בסה"כ השימוש בתחבורה ציבורית בלבד דומה בכל קבוצות הבוגרים.

בשל גודל המדגם קשה להצביע על הבדל מובהק בין תושבי השכונות השונות בעיר בכל הקשור לשימוש בתחבורה ציבורית.

בקרב המשתמשים בתחבורה ציבורית, אוטובוסים הם האמצעי הדומיננטי – כמחצית מן הותיקים, כמו גם הציבור הרחב והדור הבא. השימוש ברכבות ומוניות נמוך באופן משמעותי בכל הקבוצות.

כשלושה רבעים מן התושבים הותיקים חשים כי תחנות האוטובוס קרובות לביתם. שיעור זה דומה הן בקרב המשתמשים באוטובוסים והן בקרב אלו שלא.

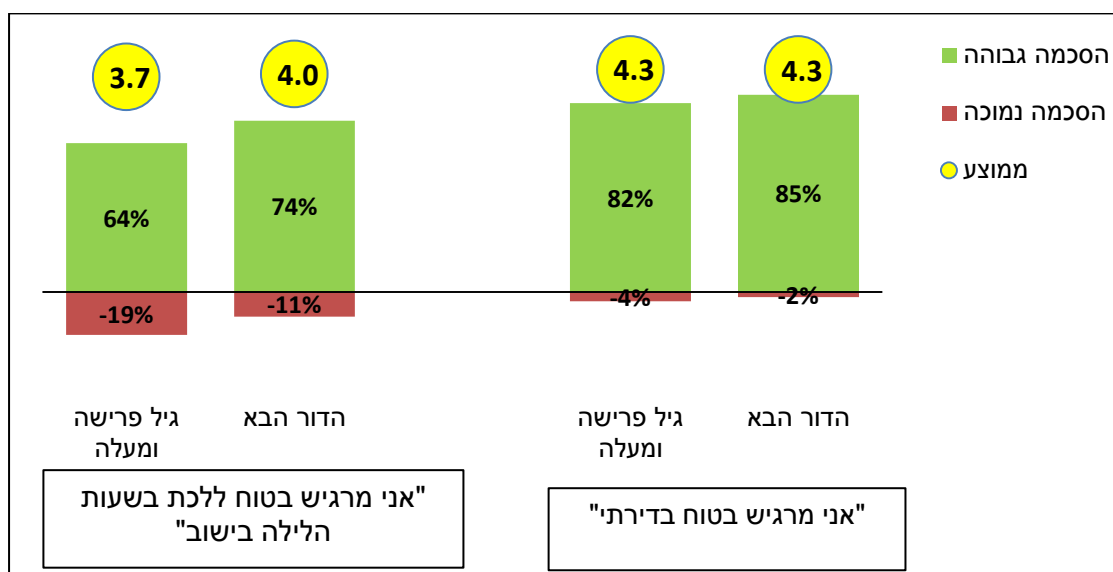
החסמים הדומיננטיים ביותר שצינו על ידי התושבים המבוגרים הם הגעה למקומות אליהם אני צריך להגיע (29%) ומהירות (25%).

ככלל, שביעות הרצון ממערכת התחבורה הציבורית בישוב בינונית: 45% מהותיקים שבעי רצון, לעומת 28% שאינם מרוצים.

7. בטחון ובטיחות

רמת הבטחון של תושבי חולון המבוגרים בביתם גבוהה מאד, מחוץ לביתם, בלילה, תחושת הבטחון יורדת, אך עדיין טובה.

רמת הביטחון של גילאי +55 גבוהה מאד בתוך ביתם: יותר מ- 80% חשים בטוח בין ארבעת קירותיהם. תחושה זו דומה בכל השכונות. לא נמצא הבדל הקשור למגדר או להתקנת לחצן מצוקה.

מחוץ לבית, בלילה, תחושת הבטחון נמוכה יותר, אם כי עדיין טובה: 64% מן הותיקים חשים בטוח, אך 19% אינם מרגישים כך. בקרב הדור הבא תחושת הבטחון מחוץ לבית גבוהה יותר מכך.

- בקרב גברים תחושת הבטחון גבוהה מאשר בקרב נשים.
- תחושת הבטחון גבוהה מעט יותר בשכונת תל גיבורים, אגרוזנק וקרית שרת מערב.
- תחושת הבטחון נמוכה יחסית בשכונות גרין ועם, מפדה אזרחי, רסקו א', ג'סי כהן וקרית מיכה ושיכון ותיקים.

בקרב הציבור הרחב, ההיגד "מבוגרים יכולים להרגיש בטוח ללכת בשעות הלילה ביישוב" זוכה לשיעורי הסכמה נמוכים עוד יותר: רק מחצית מהציבור הרחב סבורים כי הישוב בטוח לוותיקים בלילה.

8. בריאות

24% מן האזרחים הותיקים מגדירים את מצבם הבריאותי כפחות מטוב. לרבע מן האזרחים הותיקים יש בעיות המונעות מהם תנועה חופשית, ברמה המפריעה לחיי היום-יום. כשליש מבעלי בעיות התנועה, כלומר 8% מהאזרחים הותיקים, משתמשים באביזרי עזר, בעיקר מקל הליכה.

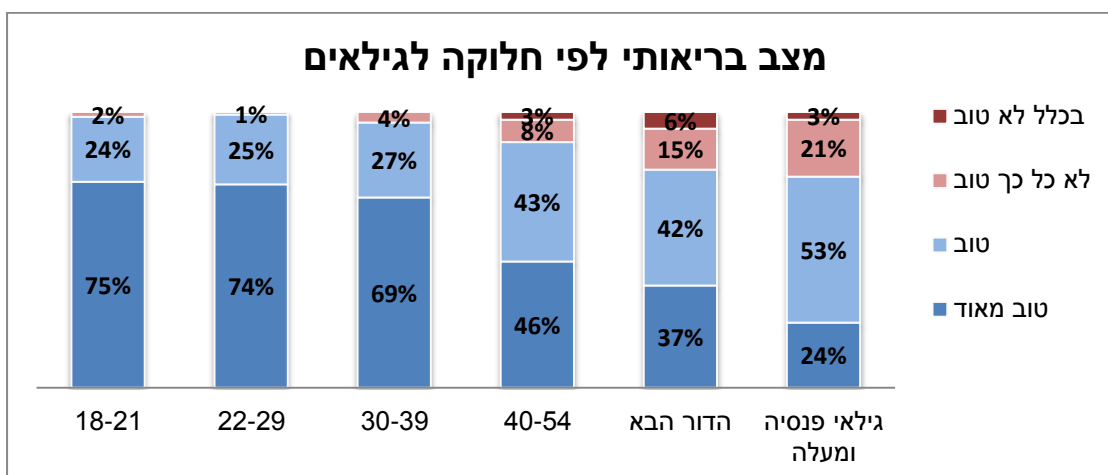
שיעור המשתמשים בלחצן מצוקה עומד על כ-12% מקרב כלל המבוגרים. לרוב האזרחים הותיקים חשים עצמאיים לחלוטין בפעילות היומיומית שלהם, עצמאות זו דווחה גם בקרב אלו אשר דיווחו על מגבלת ניידות.

עזרת הילדים להוריהם המבוגרים היא בעיקר במטלות נקיון, התניידות וקניות ולא ברכיבי ADL.

ההזדקקות למערכת הבריאות גבוהה: כמחצית מהאזרחים הותיקים נזקקו לעזרה רפואית כלשהי בתדירות גבוהה בשנה האחרונה.

72% מהמבוגרים תושבי הישוב שבעי רצון משירותי הבריאות בישוב.

שיעור המדווחים על מצב בריאותי "טוב מאוד" הולך ויורד עם העליה בגיל. יחד עם זאת, על פי רוב המעבר הוא ירידה ממצב "טוב מאוד" ל- "טוב". כרבע מן הותיקים מגדירים את מצבם כלא טוב, בדומה לשיעור שדווח ע"י הדור הבא.

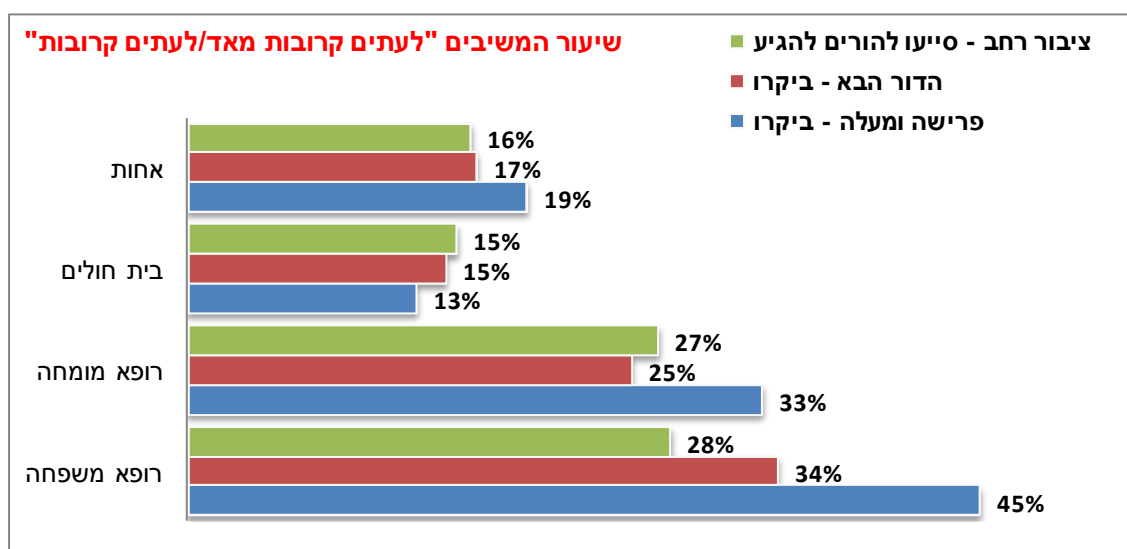

נמצא קשר בין הדיווח על בדידות (על בסיס ההיגד "לעיתים אני מרגיש שאני לבד בעולם") לבין הדיווח על המצב הבריאותי, בקרב אזרחים ותיקים ככל שהדיווח על הבדידות עולה כך יורד הדיווח על טיב המצב הבריאותי.

במקביל לירידה המדווחת בפרופיל הבריאותי, עולה ההזדקקות למערכת הרפואית. כמחצית מן הותיקים ביקרו בשנה האחרונה בתדירות גבוהה אצל גורם רפואי אחד לפחות. בשכיחות הגבוהה ביותר צוין רופא המשפחה (45%). 13% מן הותיקים דיווחו על ביקורים תכופים בבית החולים.

בקרב הדור הבא שיעור הביקורים התכופים אצל גורם רפואי כל שהו עומד על 38% סה"כ.

בני דור הילדים (הציבור הרחב) דיווחו על סיוע בהגעה לגורמים רפואיים בשיעורים גבוהים מאד בכל הפרמטרים.

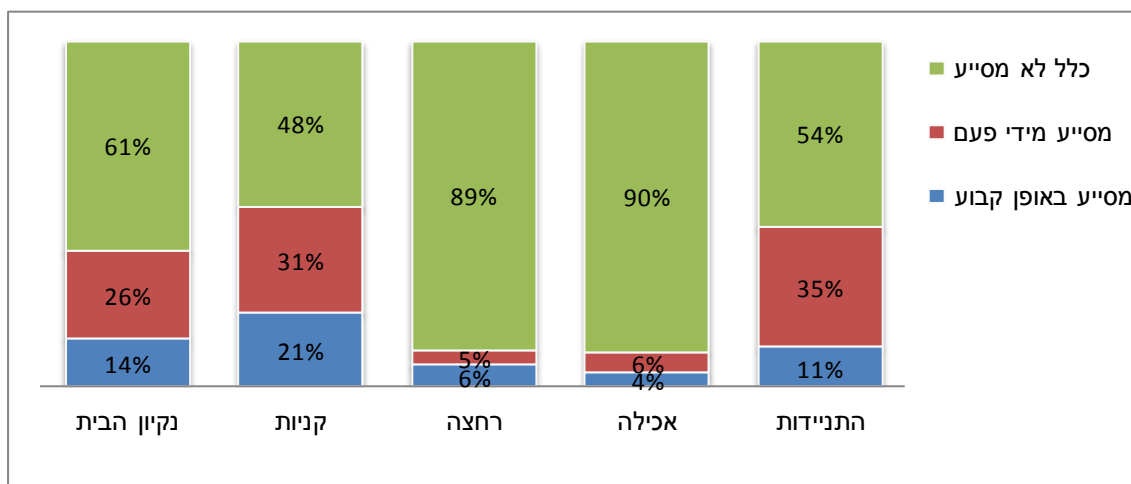

שביעות הרצון משרותי הבריאות, בקרב מבוגרים תושבי חולון, גבוהה מאד: 72% שבעי רצון, לעומת 9% שאינם שבעי רצון.

ל- 38% מגילאי הדור הבא ול- 47% מן האזרחים הותיקים יש בעיות המונעות מהם לנוע באופן חופשי, אך כרבע מהמבוגרים מדווחים כי זו בעיה המפריעה להם בפעולות יומיומיות. כשליש מקרב בעלי מגבלות התנועה (כ-8% מהמבוגרים) נעזרים באמצעים כלשהם.

הסכמה כמעט מוחלטת (88%) עם ההיגד "אני עצמאי בפעילות היומיומית שלי" נמצאה בקרב המבוגרים. בקרב מרואיינים שצינו כי הם בעלי מגבלות תנועה הסכימו עם ההיגד 73%, לעומת 94% בקרב המבוגרים האחרים.

לפי דיווח ילדי אזרחים ותיקים עולה כי הוריהם עצמאיים על פי רוב ברכיבי ADL³, ומירב העזרה הניתנת להם כרוכה בפעולות הדורשות רכב פרטי או נשיאת משאות כבדים. שיעור המסייעים בכל אחת מן המטלות אינו משתנה עם השינוי במרחק המגורים.

³ Activities of Daily Living – הן פעולות המהוות אינדיקציה לעצמאות גופנית ולחוסר תלות באחר, פעולות אלו כוללות באופן מסורתי אכילה, רחצה, נידודות ותקשורת.

9. קשר בין-דורי

ברוב המשפחות יש הורים או סבים שהם אזרחים ותיקים. תחושת ילדי האזרחים הותיקים כי הם מסייעים להוריהם גבוהה, ואין הם מציינים כמעט תחושה של תסכול בהקשר זה. בני הנוער – דור הנכדים – מפגין אהדה רבה לדור הותיקים. הדבר בא לידי ביטוי בכל המדדים שנבחנו – תחושת העזרה שהם מגישים, הנאתם המדווחת ממפגשים עם סביהם, וריבוי הפעילויות המשותפות.

73% מבני 18-54 ו- 60% מבני הנוער ציינו כי במשפחתם אזרחים ותיקים. בקרב הצעירים מדובר, על פי רוב, בדור הסבים, ובגילאים המבוגרים יותר – בדור ההורים.

פרמטרים שונים מעידים על קשר בין-דורי טוב:

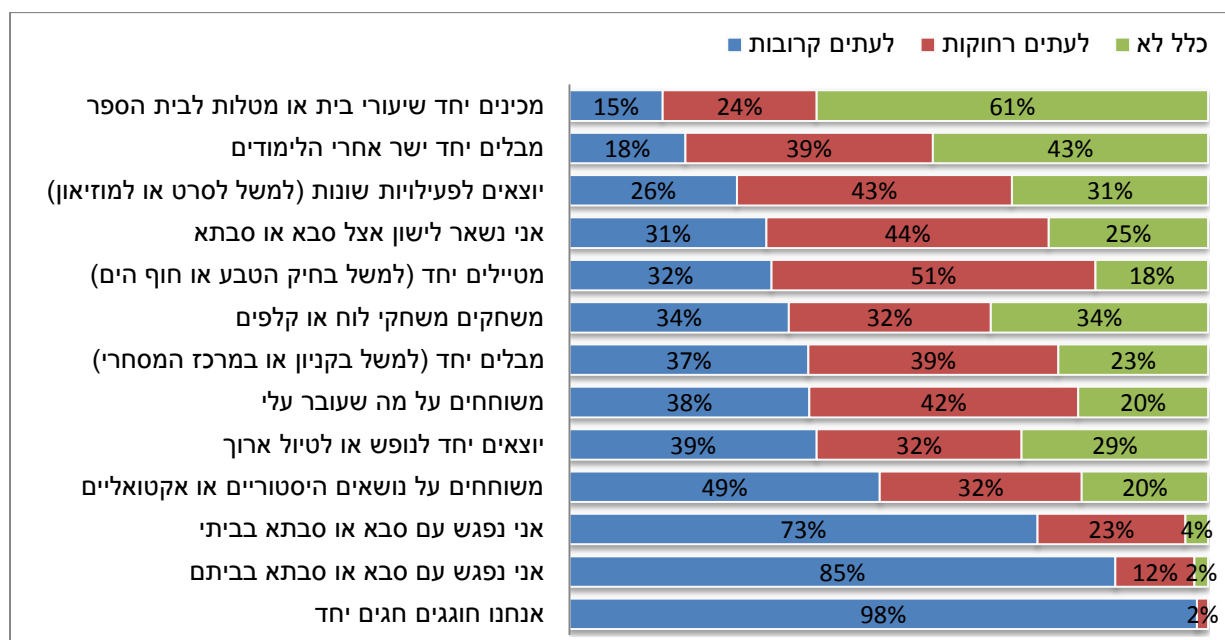
- שביעות הרצון של כל המרואיינים – ותיקים, הדור הבא והציבור הרחב – מתדירות המפגשים המשפחתיים גבוהה: 75-78%.
- 42% מהציבור הרחב, ו- 66% מבני הנוער, מעידים כי הם מסייעים רבות לאזרחים ותיקים במשפחתם.
- שיעור הסכמה גבוה מאד – 75% - התקבל עבור ההיגד "יש למי לפנות" בקרב הותיקים. בקרב דור הילדים והנכדים שיעורים ההסכמה היו גבוהים עוד יותר – כ- 90%. בקרב הדור הבא שיעורי ההסכמה היו נמוכים יותר – 60%.
- רק 17% מדור הילדים חש כי הוריו דורשים יותר ממה שביכולתו לתת להם.
- רק 15% היו רוצים שהוריהם יעשו יותר למענם

כפי שצוין בפרק 5 (סביבת המגורים), בפרמטרים מסויימים ניכר כי ככל שמרחק המגורים קטן יותר מתקבלות תגובות חיוביות בשיעורים גבוהים, אם כי המדדים הללו גבוהים גם בקרב משפחות בהן מרחק המגורים גדול.

40-45% מהציבור הרחב ובני הנוער ציינו כי בני משפחתם הותיקים נעזרים בהם לעתים קרובות לצורך עזרה בקבלת מידע.

הסיבות העיקריות להיעזרות בהשגת מידע הן מהירות ושימוש באינטרנט. על פי רוב, לא מדווחת תחושה של בקשות שטותיות או מתסכלות.

כמעט כל הנכדים של אזרחים ותיקים ציינו כי הם מאד נהנים להפגש עם סבא וסבתא. מדיווח על תדירות פעילויות שונות יחד עם סבא וסבתא עולה תמונה של מגוון גדול של פעילויות משותפות, אם כי רובן פעילויות פנאי מזדמנות ולא פעילויות קבועות. על ההנאה הרבה שבמפגש הבין-דורי מעידה גם העובדה ש- 55% מבני הנוער היו רוצים שפעילויות כאלו יתרחשו לעתים קרובות יותר, ורק 2% רוצים להקטין את המינן.

23% מבני הנוער ציינו כי יהיו מעוניינים להתנדב לפעילות עם אזרחים ותיקים, זאת בנוסף ל- 7% שעושים זאת כבר היום.

10. סביבה חברתית

חיי היומיום של התושבים המבוגרים מאד מגוונים. מלבד פעילויות של בית ומשפחה קיים דיווח רב על יציאה מן הבית.

שיעור ההשתתפות בפעילויות מאורגנות בקרב האזרחים הותיקים גבוה – כ- 40%, אך שיעור דומה היו רוצים יותר פעילויות מסוג זה.

כמחצית מהמבוגרים שבעי רצון ממגוון הפעילויות המאורגנות בישוב

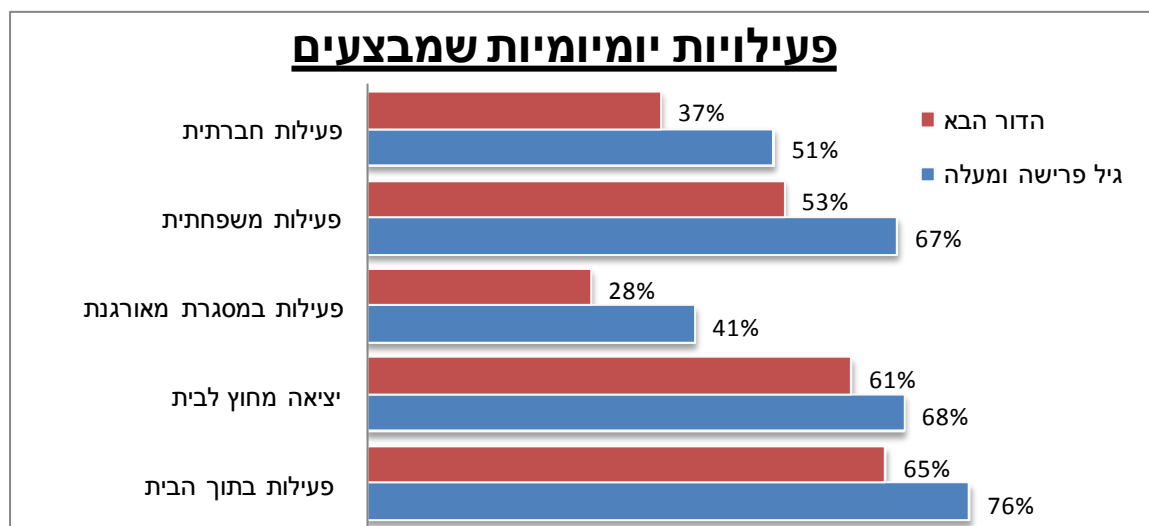
כמחצית מקרב האזרחים הותיקים חשים כי הם חלק מן הקהילה.

רוב המבוגרים חשים כי יש להם למי לפנות לעזרה בעת הצורך, ואינם מרגישים לבד בעולם. יחד עם זאת, קיים פלח גדול של מבוגרים החשים בדידות ו/או חוסר באדם אליו ניתן לפנות (סה"כ כ- 30% מן הותיקים וכ- 40% מהדור הבא). המשתנה המסביר החזק ביותר לתחושה זו הוא מצב משפחתי.

חיי היומיום של התושבים המבוגרים מאד מגוונים. מלבד פעילויות של בית ומשפחה קיים דיווח ניכר על יציאה מן הבית.

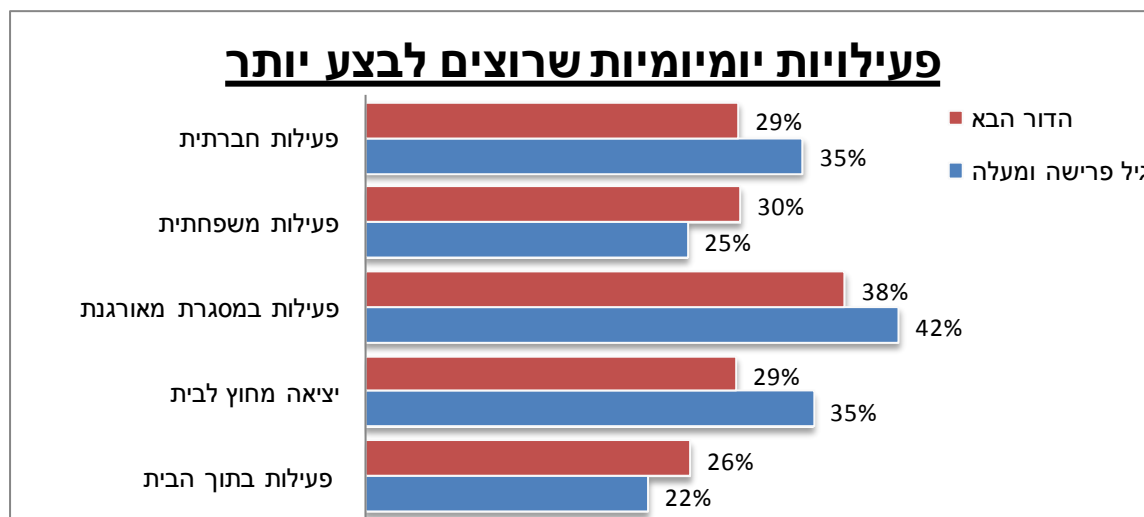
שיעור ההשתתפות בפעילויות השונות נמוך יותר בקרב גילאי הדור הבא בהשוואה לאזרחים ותיקים.

כ- 10% מן האזרחים הותיקים, וכ- 20% מתושבים בני הדור הבא, דיווחו אך ורק על פעילויות בית ומשפחה – כלומר לא ציינו פעילות חברתית או במסגרת מאורגנת.

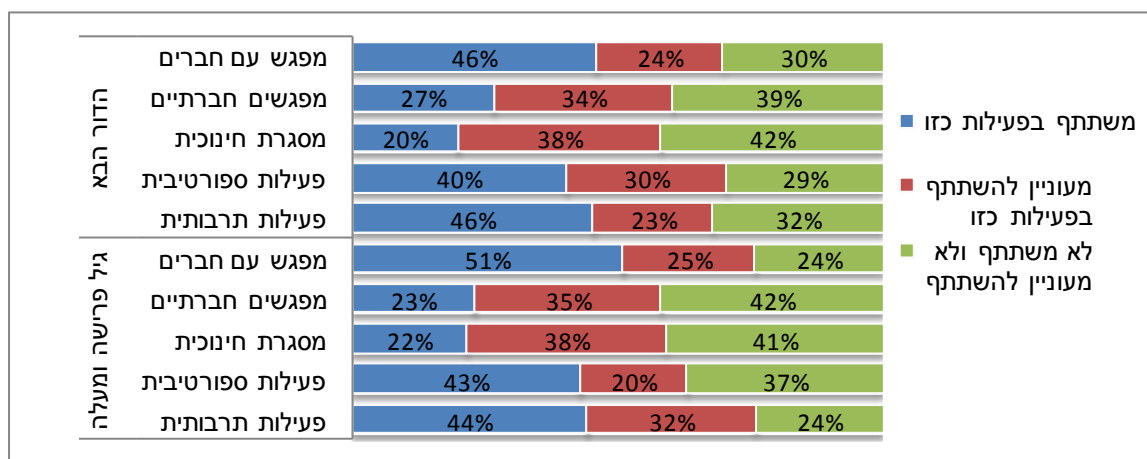

כ-40% מקרב האזרחים הותיקים ציינו כי היו רוצים לבצע יותר פעילויות מאורגנות⁴ או חברתיות.

שביעות הרצון של הותיקים מן הפעילויות המאורגנות בישוב טובה: 66% הביעו שביעות רצון מן ההיצע.

שיעור ההשתתפות של אזרחים ותיקים בפעילויות השונות בישוב דומה בקרב שתי קבוצות הגיל המבוגרות. בשתי הקבוצות קיימים מרואיינים רבים אשר אינם משתתפים בפעילויות, אך היו מעוניינים בכך – כרבע עד שליש בסוגי הפעילויות השונים.

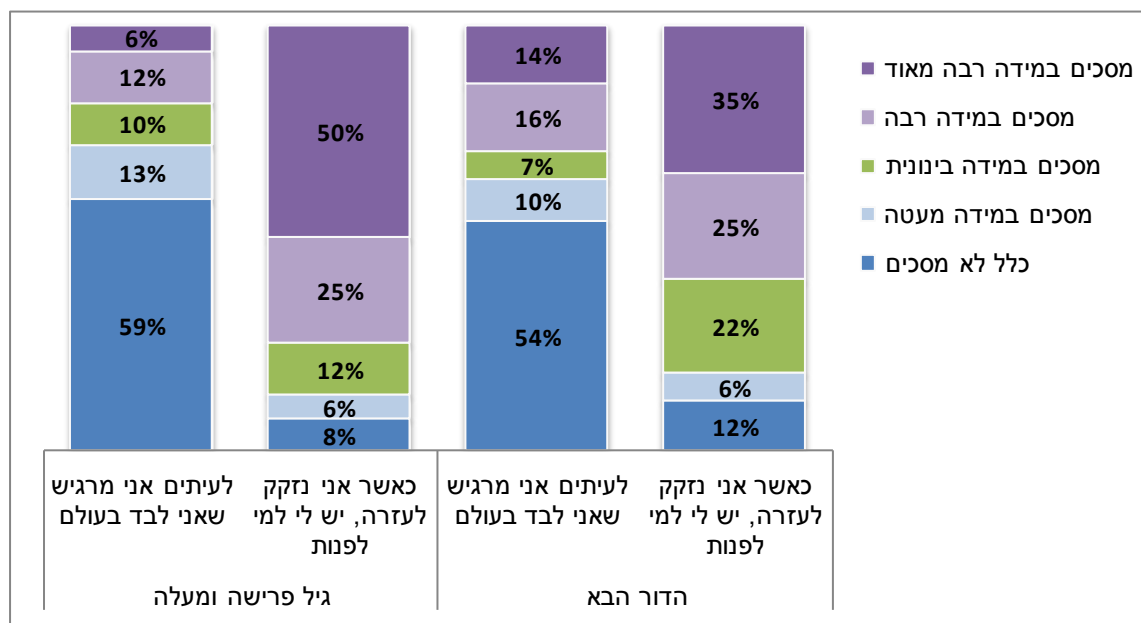

חסם הפעילויות העיקרי בקרב המעוניינים להשתתף בהן אך אינם עושים זאת הינם, לגבי כל הסוגים, הוא חוסר מידע.

מידת ההסכמה עם ההיגד "אזרחים ותיקים המתגוררים בישוב מרגישים חלק מהקהילה" בינונית: כמחצית מן האזרחים המבוגרים והציבור הרחב מצדדים בהיגד, אך כרבע אינם מסכימים עימו.

⁴ פעילות מאורגנת – הוגדרה למרואיינים כיציאה לחוגים או הרצאות

18% מן הותיקים חשים בודדים ו-13% ללא יכולת לפנות לעזרה. בקרב הדור הבא תחושות אלו נפוצות אף יותר: 30% חשים בודדים, ו-18% ללא יכולת לפנות לעזרה.

שיעור הבדידות אינו שונה באופן מובהק בין נשים לגברים, וגבוה דווקא בקרב מרואיינים המתגוררים במרחק הליכה מילדיהם. המשתנה המסביר החזק ביותר הינו מצב משפחתי – תחושת הבדידות נמוכה יותר בקרב נשואים.

11. תעסוקה והתנדבות

86% מן האזרחים הותיקים כבר נמצאים בפנסיה. בקרב גילאי הדור הבא 32% כבר בפנסיה.

12% מן הותיקים אינם מועסקים, אך היו מעוניינים לעבוד.

פחות מרבע מהתושבים המבוגרים שבעי רצון מאפשרויות התעסוקה ביישוב.

כמחצית מקרב המבוגרים חשים כי עתידם הכלכלי בטוח, לעומת זאת כרבע מהם, לא חשים כך.

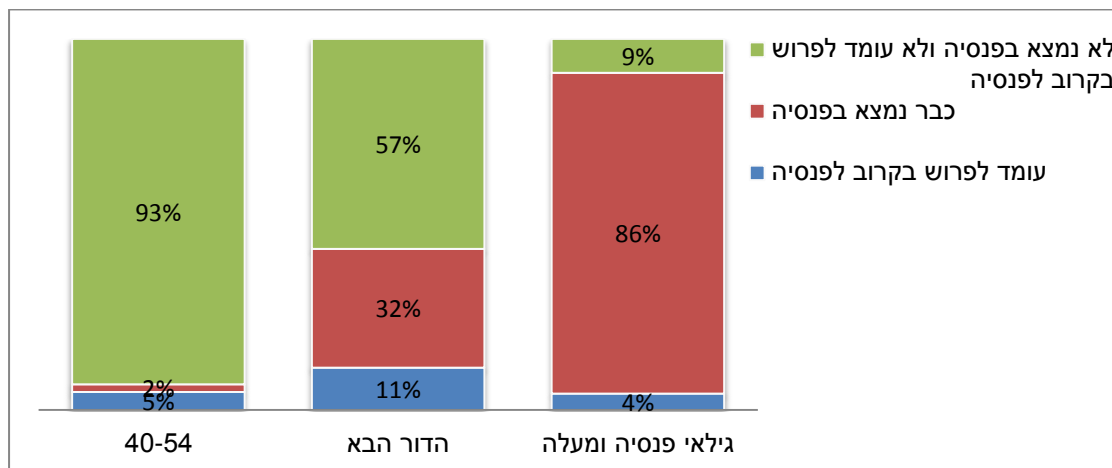
קיימת הסכמה גבוהה כי מקומות עבודה אינם מעוניינים בהעסקת אזרחים ותיקים. יחד עם זאת, עמדות המעסיקים כלפי תדמית עובדים מבוגרים טובה. נכונותם להעסיק עובד חדש שהוא אזרח ותיק נמוכה, אך נכונותם להמשיך ולהעסיק עובד שהגיע לגיל פרישה גבוהה מאד.

כמעט כל המעסיקים אינם ממליצים להעלות את גיל הפנסיה.

15% מן הותיקים מעורבים בפעילות ציבורית, ו- 36% אינם פעילים אך מעוניינים בכך.

30% מן הותיקים מתנדבים כיום, בעיקר בישוב, ו- 17% מעוניינים בכך. החסמים העיקריים בקרב ותיקים הם חוסר זמן ומגבלות פיזיות.

86% מן האזרחים הותיקים נמצאים כבר בפנסיה, לעומת 32% בלבד בגילאי הקדם-פנסיה.

שיעור הלא מועסקים המעוניינים לעבוד נמוך, אך משמעותי, הן בגילאי הדור הבא (15%) והן בקרב ותיקים (12%). יחד עם זאת, שביעות הרצון מאפשרויות התעסוקה בישוב נמוכה: רק 38% מן הותיקים שבעי רצון מאפשרויות התעסוקה, לעומת 40% שאינם שבעי רצון. שיעורים דומים התקבלו גם בקרב הדור הבא.

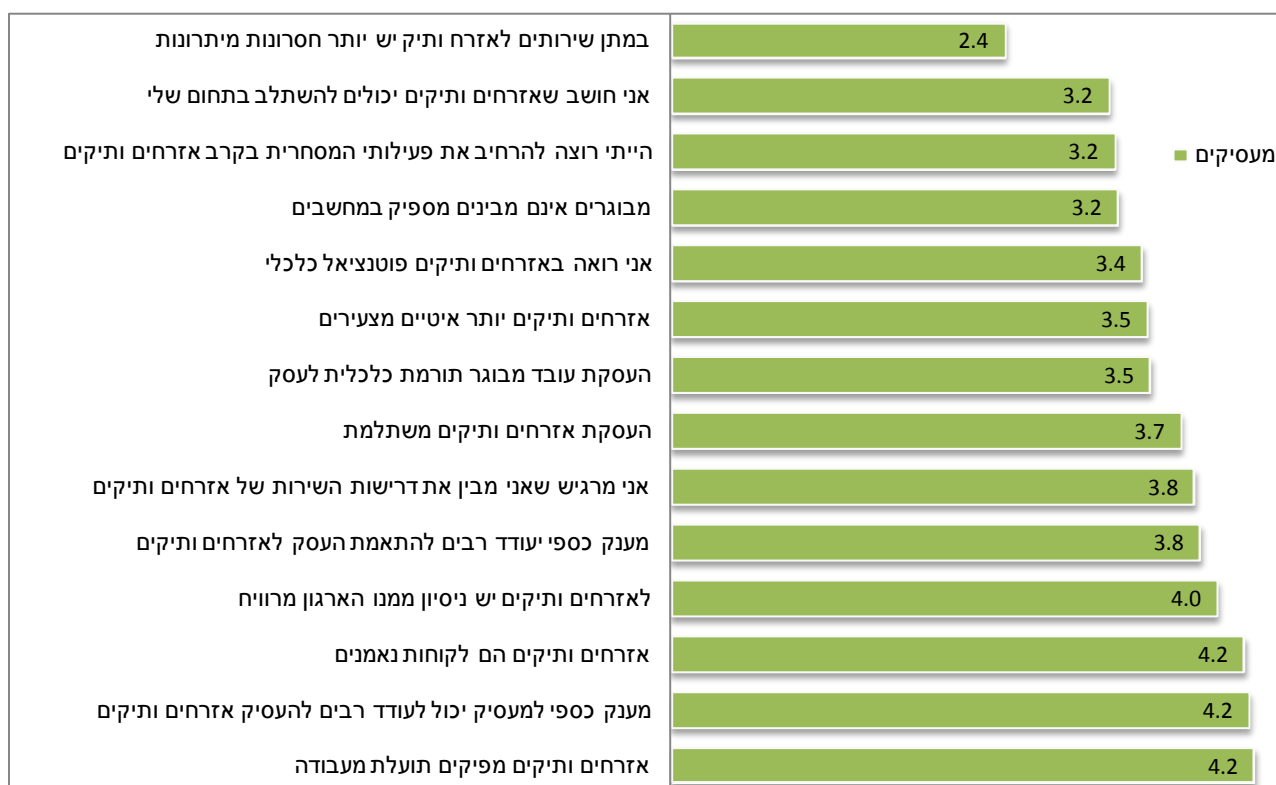
שיעור ההסכמה עם המשפט "אני מרגיש שעתידי הכלכלי בטוח לקראת הפרישה לפנסיה" בינוני – כמחצית מן המבוגרים מסכימים עימו, אך מעט יותר מרבע מתנגדים לו. שיעורי הבטחון עולים עם העלייה בהכנסה כיום.

קיימת הסכמה גבוהה, בקרב כל המרואיינים – מבוגרים, ציבור רחב, וגם מעסיקים – עם התפיסה על פיה "מקומות עבודה אינם מעוניינים בהעסקת אזרחים ותיקים": כ- 60% הסכימו עם היגד זה.

בקרב המעסיקים התקבלו הדיווחים הבאים:

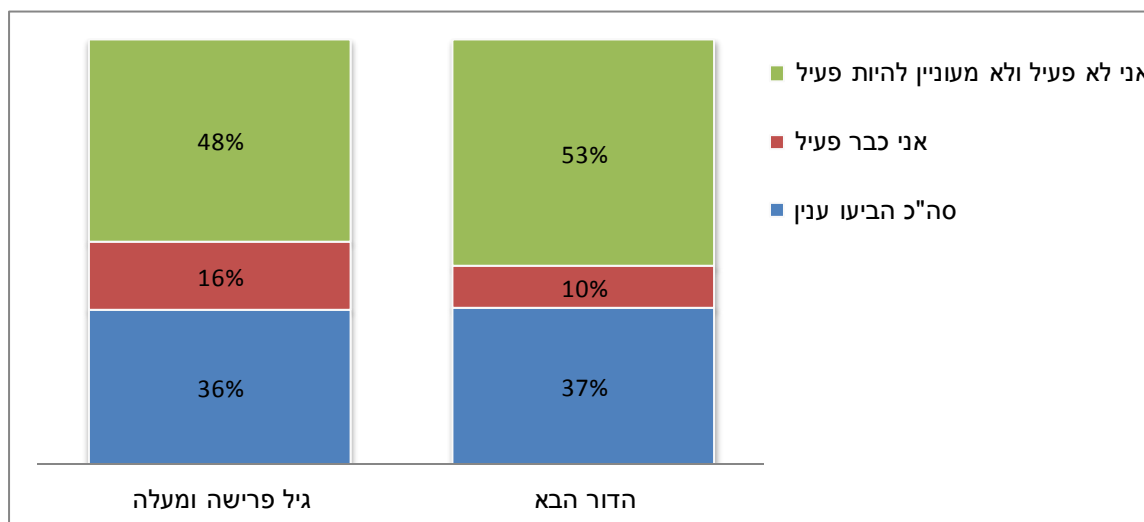
- רק ל- 18% עובדים או ספקי שרות שהם אזרחים ותיקים
- כשליש מהם ציינו כי לקוחותיהם הם אזרחים ותיקים.
- כשליש מעוניינים בהעסקת אזרחים ותיקים, אך שיעור דומה אינם מעוניינים בכך
- לעומת זאת, קיים עניין רב בהמשך העסקת עובד שהגיע לגמלאות – 81%.

ברמה התדמיתית, למעסיקים עמדות טובות בכל הקשור לאזרחים ותיקים – שיעורי ההסכמה עם היגדים חיוביים גבוהים מאד, ושיעורי ההסכמה עם היגדים שליליים – בינוניים או נמוכים.

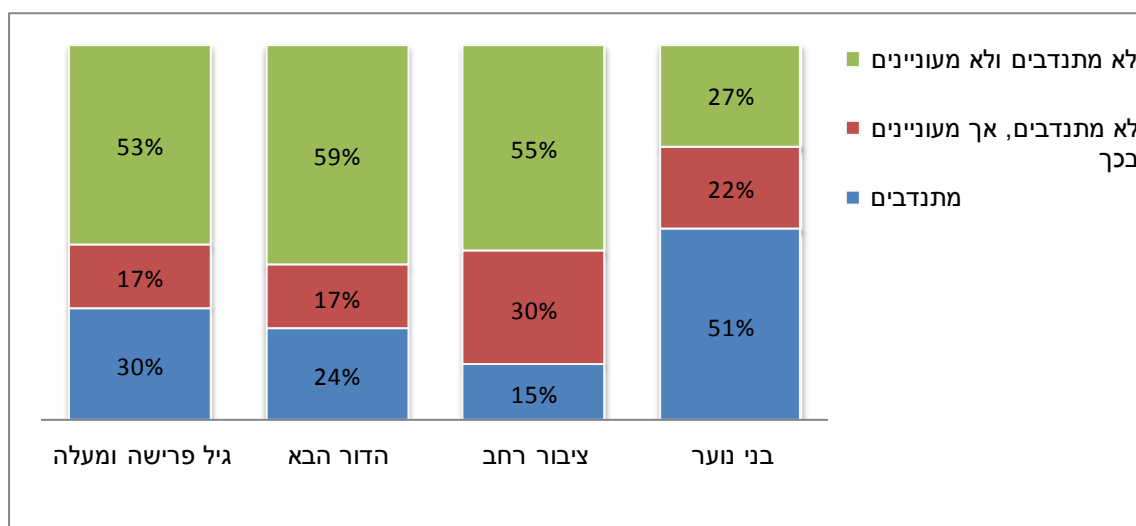
רק 8% מהמעסיקים סבורים כי יש להעלות את גיל הפרישה. השאר מתחלקים – כמעט שווה בשווה – בין התומכים במתן בחירה, אי שינוי, או הקדמת גיל הפרישה.

36% מן התושבים המבוגרים מעוניינים בפעילות במסגרת ציבורית. 13% כבר פעילים כיום. על פי רוב קיים עניין בפעילויות ברמה העירונית (מועצת אזרחים ותיקים יישובית, הנהלות ומועצות של גופים ציבוריים וכד') יותר מאשר ברמה השכונתית.

30% מהותיקים ציינו כי הם לוקחים חלק בפעילות התנדבותית, רובם הגדול בישוב המגורים. שיעור המתנדבים עולה עם הגיל, אם כי בקרב בני נוער שיעורי ההתנדבות גבוהים מאד – כמחצית מבני הנוער ציינו כי הם מתנדבים במסגרת כלשהי.

החסמים הבולטים להתנדבות הם מחסור בזמן פנוי, ובקרב הותיקים - גם חוסר מסוגלות פיזית.

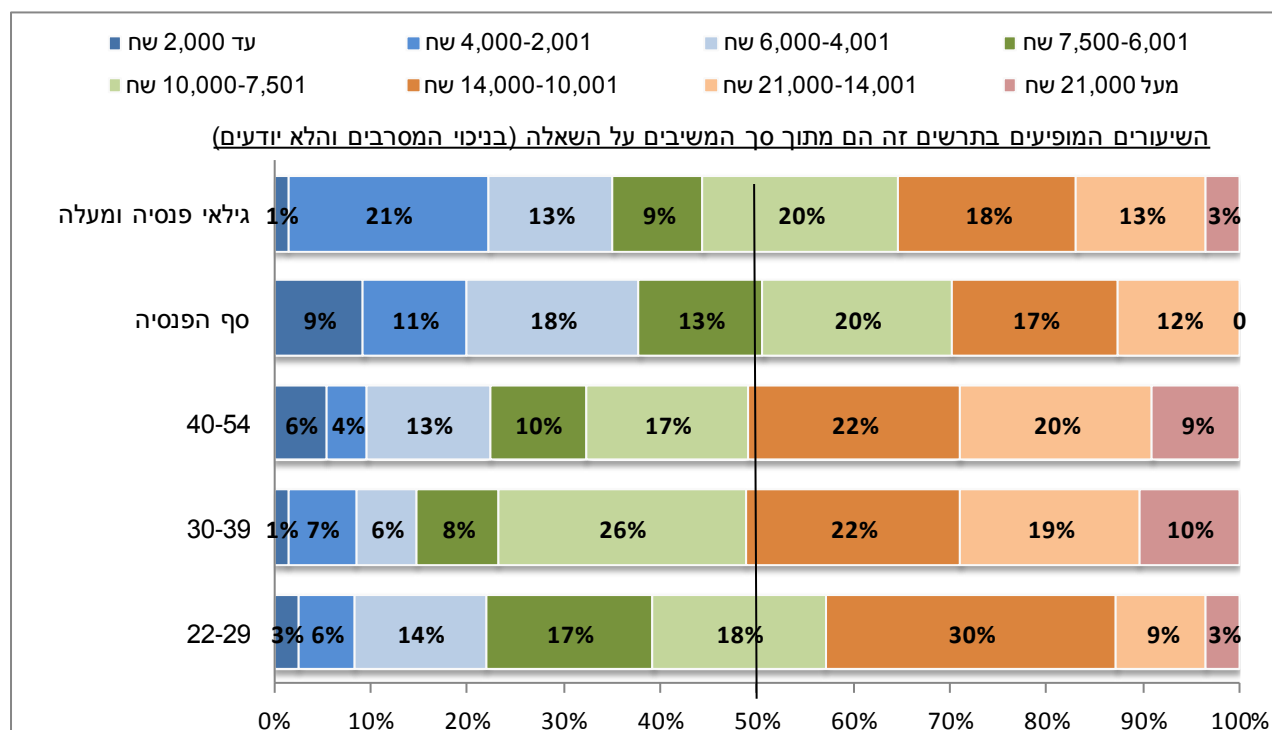
תחומי ההתנדבות השכיחים הם חינוך והדרכה. בקרב בני 30 ומעלה בולט גם הסיוע לנזקקים.

12. מצב כלכלי

רמת ההכנסה החציונית של האזרחים הותיקים היא מעט יותר מ- 8,000 ש"ח בחודש. כחמישית מהאזרחים הותיקים חיים במשקי בית בהם ההכנסה הכוללת היא עד 4,000 ש"ח לחודש. קיים ענין ביעוץ כלכלי בקרב כשליש מגילאי הדור הבא. המודעות בקרב המבוגרים להטבות כלכליות לאזרחים ותיקים גבוהה מאד. סוגי הסיוע השכיחים של הותיקים לילדיהם הם טיפול בנכדים ועזרה ברכישות גדולות.

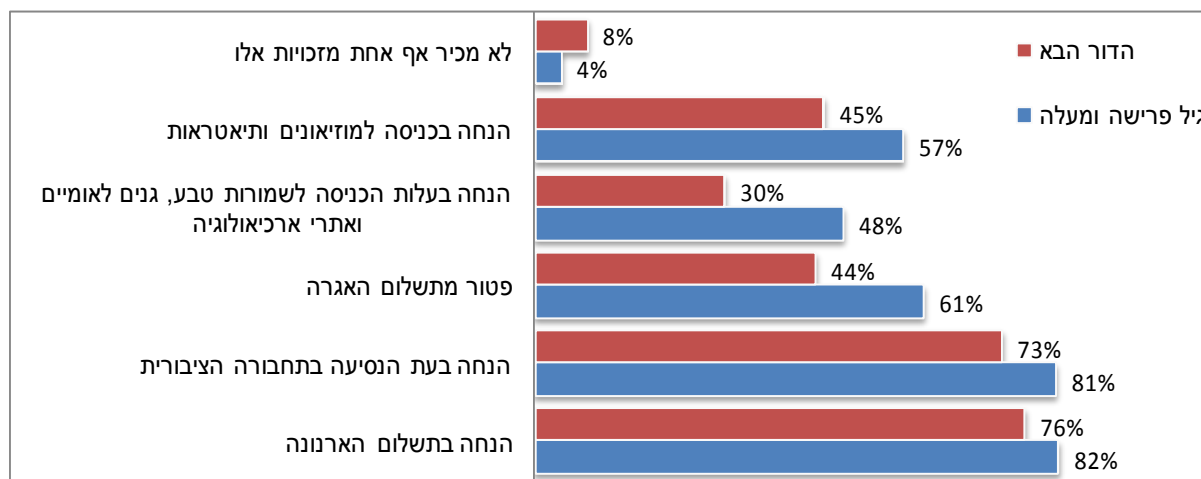
ההכנסה החציונית בקרב אזרחים ותיקים היא מעט יותר מ- 8,000 ש"ח לחודש. 22% מהאזרחים הותיקים חיים במשקי בית בהם ההכנסה הכוללת היא עד 4,000 ש"ח לחודש. פרופיל ההכנסות של הדור הבא דומה, אם כי ההכנסה החציונית נמוכה מעט. בקרב בני 30-54 ההכנסה החציונית היא כ- 10,000 ש"ח, ומעט פחות מ- 10% דיווחו על הכנסות של עד 4,000 ש"ח.

ההכנסה החציונית הנמוכה ביותר דווחה בג'סי כהן וקרית מיכה (כ- 4,000 ש"ח). הכנסה חציונית גבוהה יחסית דווחה בשכונות נאות שושנים, קרית רבין ובן גוריון.

כרבע מקרב האזרחים הותיקים גילו עניין בקבלת יעוץ כלכלי, בקרב גילאי הדור הבא רמת העניין גבוהה מעט יותר – 35%.

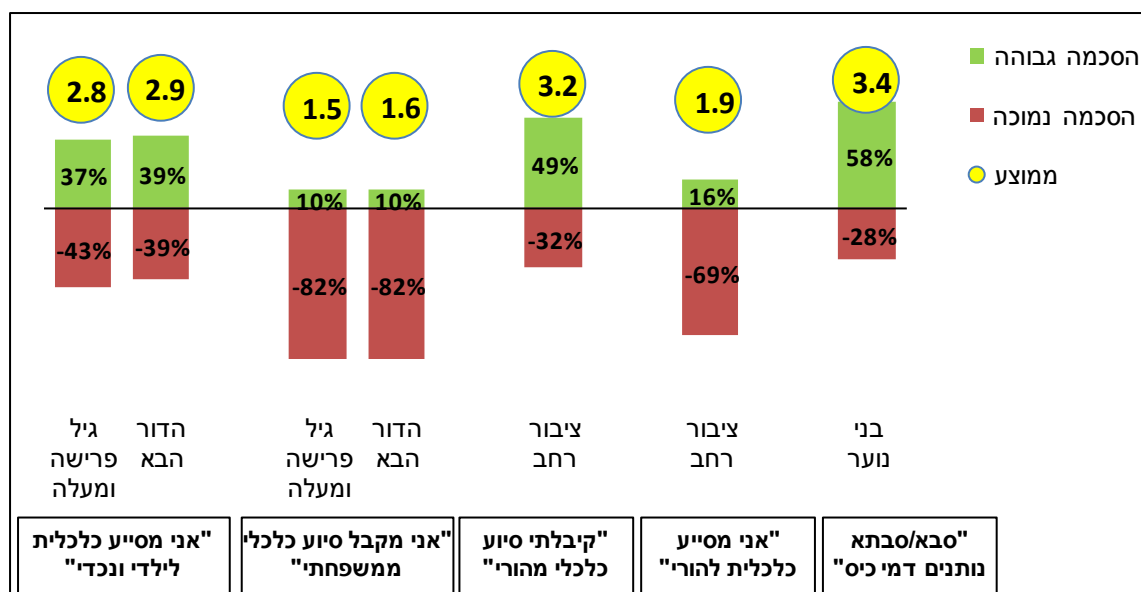
כמעט כל המרואיינים המבוגרים מודעים לזכויות כלשהן הניתנות לאזרחים ותיקים. בקרב האזרחים הוותיקים המודעות היא גבוהה מאד – 96% מכירים לפחות זכות אחת, וברובם – כמה. המודעות נמוכה יחסית להנחה באתרי תיירות.

המודעות להטבות הקשורות לאתרי תיירות ומוסדות תרבות עולה עם העלייה בהכנסה.

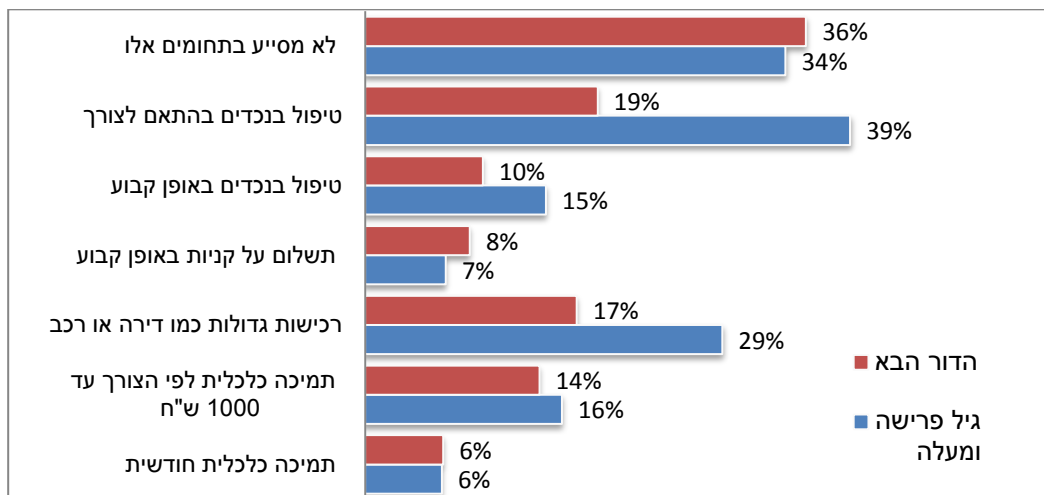
רמת הסיוע הכלכלי של דור ההורים לילדיהם בינונית, הן על פי דיווחי ההורים והן על פי דיווחי ילדיהם.

סיוע כלכלי בכיוון ההפוך – ילדים המסייעים להוריהם המבוגרים – דווח ברמה נמוכה עוד יותר.

כשליש מדור הילדים דיווחו כי הוריהם עוזרים בטיפול בנכדים לעתים קרובות, ועוד כ-20% לעתים רחוקות. יחד עם זאת, רק כחמישית מהם מבקשים סיוע בתדירות גבוהה יותר.

על פי דיווחי דור ההורים, סוגי העזרה השכיחים הם טיפול בנכדים ועזרה ברכישות גדולות.

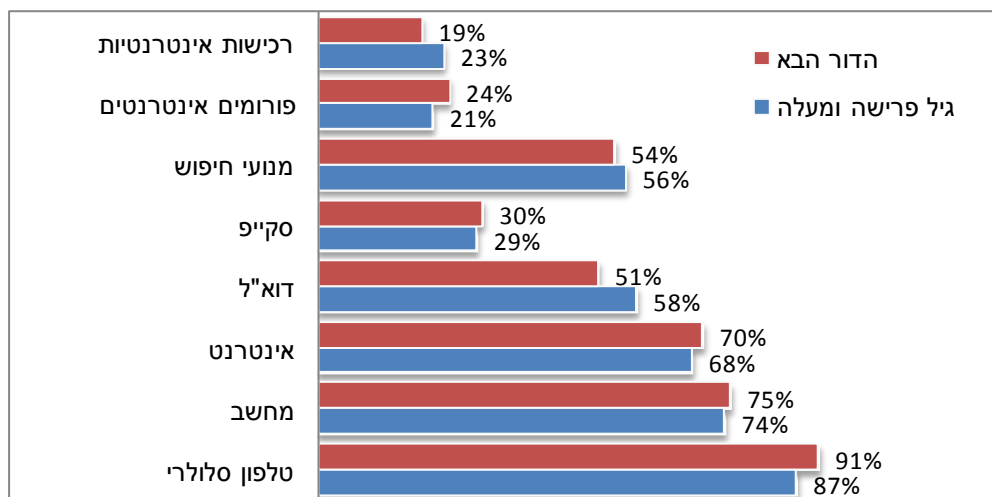

13. תקשורת וטכנולוגיה

לכ- 90% מן הותיקים וגילאי הדור הבא יש טלפון סלולרי.
 כ- 75% מן הותיקים וגילאי הדור הבא עושים שימוש במחשב אישי. בקרב המשתמשים במחשב, שיעור גבוה עושים שימוש באינטרנט, דוא"ל ומנועי חיפוש.
 כ- 60% מן האזרחים הותיקים מעוניינים להרחיב את הידע שלהם בכל הקשור לטכנולוגיה. התחומים המבוקשים הם התחומים ה"חברתיים" – סקייפ ופורומים אינטרנטיים.

שיעורי השימוש בתקשורת וטכנולוגיה דומים מאד בין שתי הקבוצות – אזרחים ותיקים והדור הבא. כ- 90% משתמשים בטלפון סלולרי, וכ- 75% משתמשים במחשב. הפעולות הנפוצות במחשב הן שימוש באינטרנט, דוא"ל ומנועי חיפוש.

השימוש במחשב, כמו גם השימושים האינטרנטיים השונים, עולים עם העלייה בהשכלה.

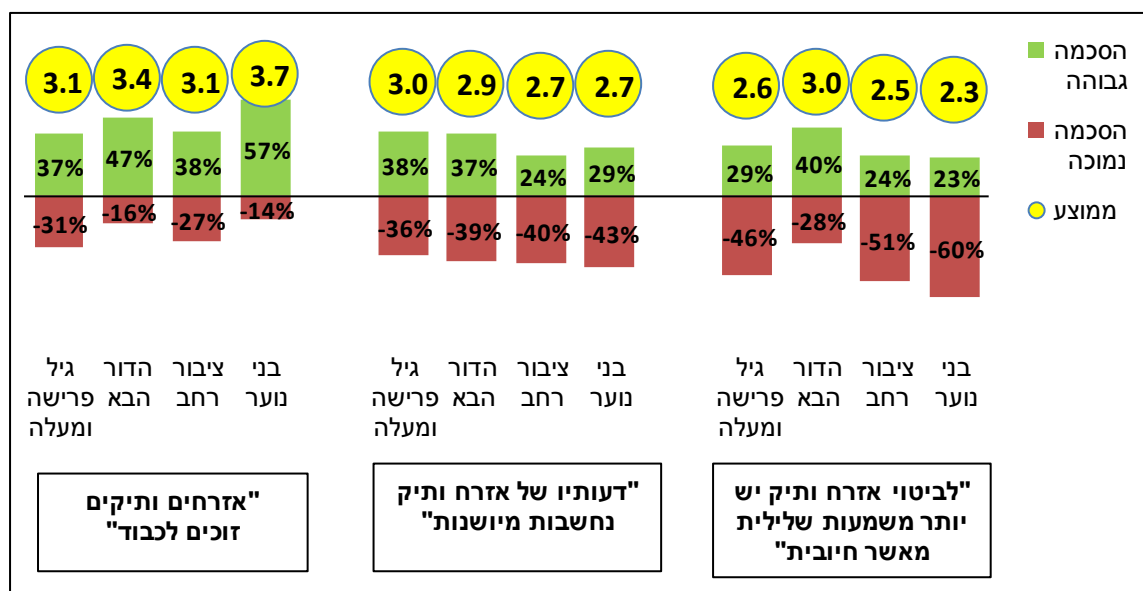

כ- 60% מן האזרחים הותיקים מעוניינים להרחיב את הידע שלהם בכל הקשור לטכנולוגיה. התחומים המבוקשים הם ה"חברתיים" – סקייפ ופורומים אינטרנטיים.

14. תפיסות ועמדות

העמדות שהובעו כלפי אזרחים ותיקים מעורבות, ישנה תפיסה שלילית של האזרח הותיק, אך מנגד הדימויים הקשורים אליהם חיוביים ברובם. הדימוי הדומיננטי הוא "בעל ניסיון חיים".

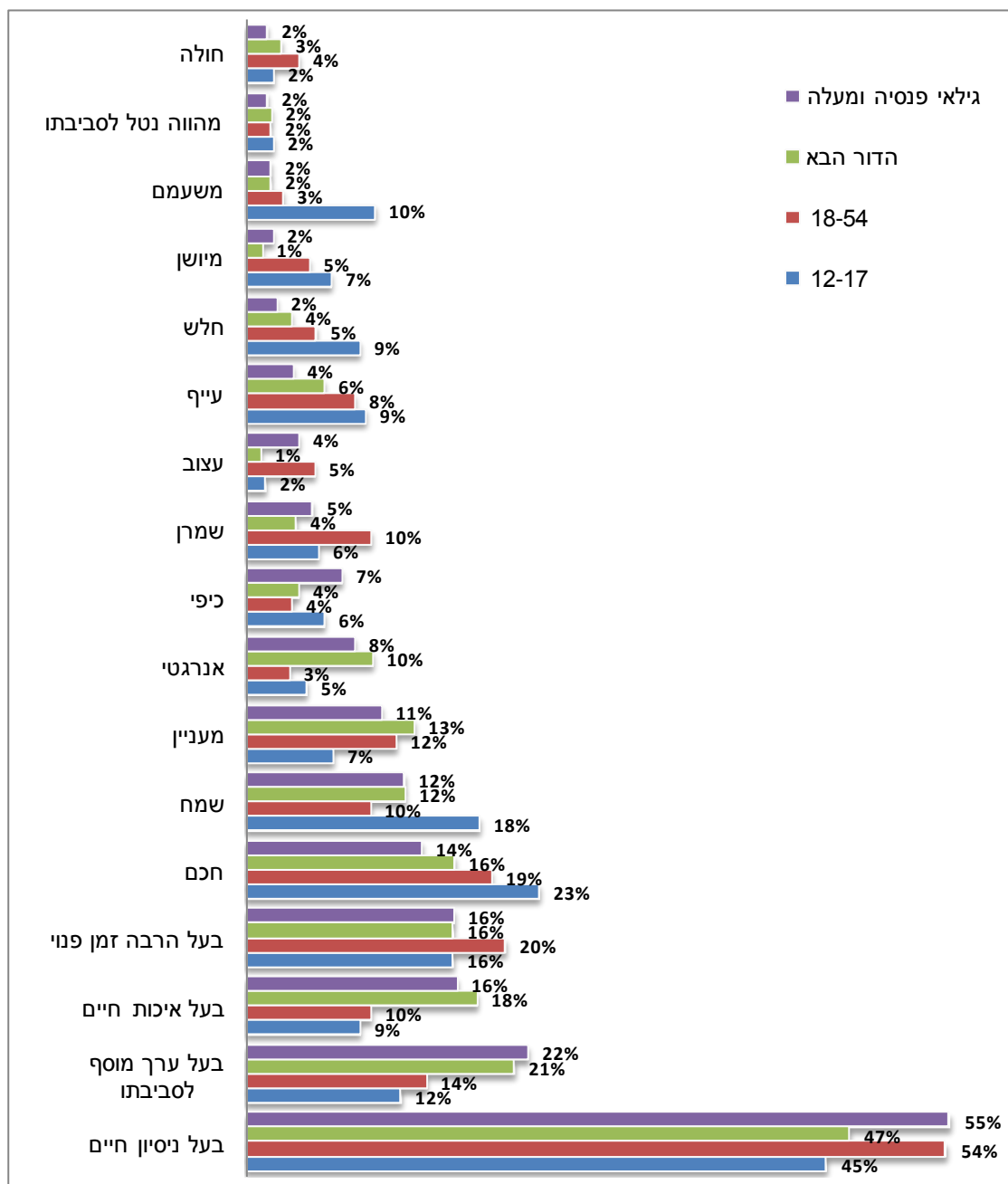
התגובות להיגדים הקשורים ליחס לאזרחים ותיקים זכו לתגובות מעורבות בכל קבוצות הגיל: כל הנשאלים סבורים במידה בינונית שאזרחים ותיקים זוכים לכבוד, אך לעומת היגד זה היגדים אחרים מצביעים על תפיסה שלילית של האזרח הותיק.

הדימויים הנתפסים כקשורים לאזרחים ותיקים בד"כ חיוביים.

- חכם ובעל ניסיון חיים – הוא הדימוי החזק ביותר, בכל קבוצות הגיל
- בקרב בני נוער עלו בשיעורים גבוהים יחסית פרמטרים שליליים: משעמם, חלש, עייף, מיושן (7-10% כ"א).

פרופיל יישובי – שם הישוב

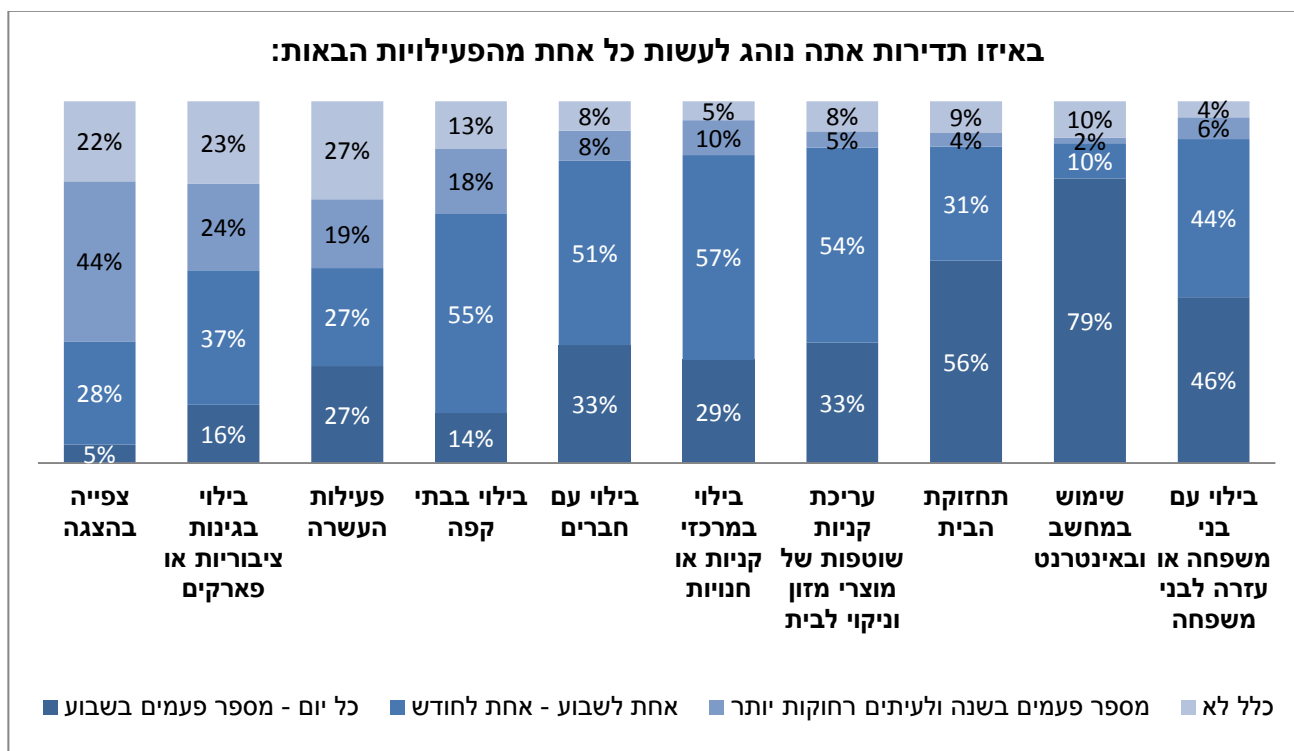

נספח: שאלות יישוביות

15. הפעילויות העיקריות

באיזו תדירות אתה נוהג לעשות כל אחת מהפעילויות הבאות?

הפעילות העיקרית אותה ציינו תושבי חולון היא שימוש במחשב ובאינטרנט, כאשר 79% ציינו כי עושים זאת לפחות מספר פעמים בשבוע ואף כל יום. הפעילות השנייה היא תחזוקת הבית, ולאחריה בילוי או עזרה לבני משפחה.

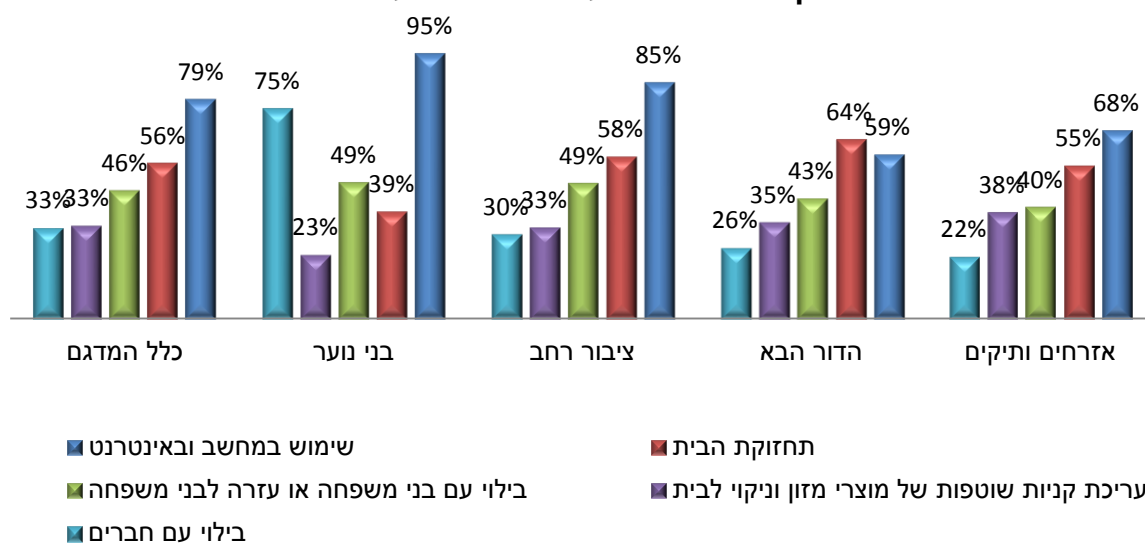

השימוש במחשב ובאינטרנט הוא הפעילות התכופה ביותר בקרב כל הגילאים, למעט גילאי סף הפרישה, אצלם פעולות תחזוקת הבית הן התכופות ביותר. אין הבדל בפעילויות בילוי ועזרה לבני המשפחה, אשר נמצאים במקום השלישי בקרב כל הגילאים.

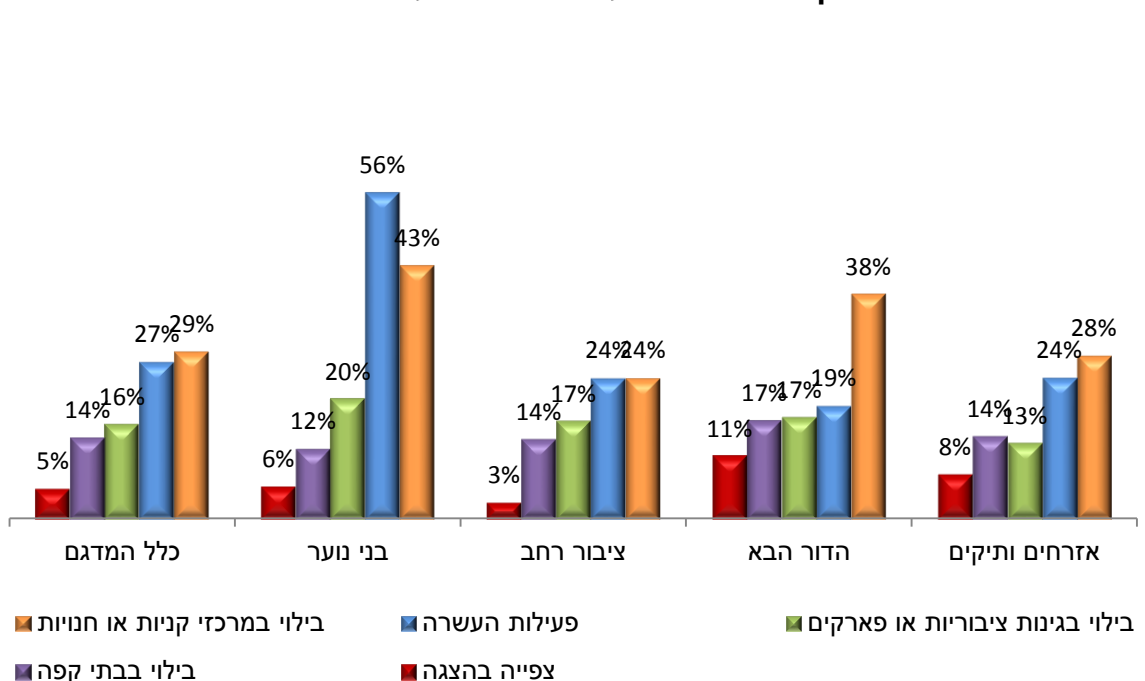
בני הנוער מבליים הרבה יותר עם חברים, מאשר עם בני המשפחה.

תושבים ההורים לילדים ציינו יותר פעילויות הנוגעות לתחזוקת הבית ולקניות וכן בילוי בפארקים וגינות ציבוריות, לעומת תושבים ללא ילדים, אשר ציינו יותר שימוש במחשב ובילוי עם חברים.

פילוח לפי קבוצות גיל - הפעילויות המתבצעות בתדירות גבוהה

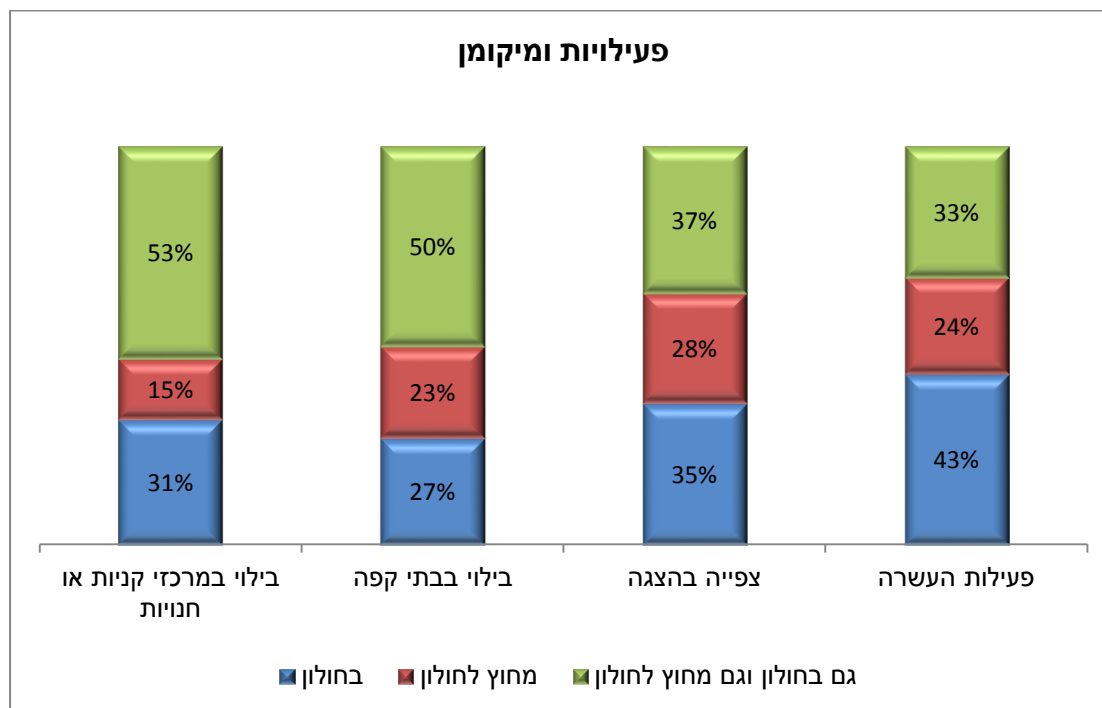

פילוח לפי קבוצות גיל - הפעילויות המתבצעות בתדירות נמוכה

16. מקום הפעילויות

פעילויות העשרה וצפייה בהצגות הן הפעילויות העיקריות אותן נוהגים תושבי חולון לעשות בתוך חולון עצמה, לעומת בילוי בבתי קפה ובמרכזי קניות אשר כמחצית מהמשיבים משלבים בחולון ומחוצה לה.

חולון חזקה בעיקר בפעילויות העשרה והצגות לבני נוער ולגילאים המתקדמים, ופחות במרכזי הקניות ובתי הקפה בכלל.

אזרחים ותיקים והדור הבא מרכזים את פעילויות הפנאי שלהם בעיקר בחולון. בני הנוער גם הם פעילים בעיקר בחולון, למעט מרכזי הקניות, אליהם מעדיפים ללכת מחוץ לחולון. הציבור הרחב פעיל בעיקר באופן משולב בחולון ומחוצה לה.

